

ΔΙΕΥΘΙΝΤΗΣ
Χ. ΚΟΝΤΑΞΑΚΗΣ

ΑΤΤΙΚΗ ΙΡΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
Ὁδὸς Καλάμιδος 8.

ΕΤΟΣ Γ'.

Ἀθήναι, τῆ 1 Φεβρουαρίου 190.

ΑΡΙΘ. 3.

Ο ΖΗΤΙΑΝΟΣ ΜΕ ΤΟ ΟΡΓΑΝΕΤΟ

Ἐλεμοσύνη, στοὺς σκλάβους, Ἐλεμοσύνη!
Ἐλεμοσύνη ποῦ μᾶς δίνει τὰ χέρια
Ρῆχτε, ρῆχτε στὸ χέρι τ' ἀπλωμένο
Καὶ ἔντροπιασμένοι μὲ μᾶς γονατίστε

Στὴν Πανώρνα Θεά, ποῦ τόση ἔχει χάρι,
Ποῦ μ' ὄνειρατά πάντα σᾶς κοιμίζει
Καὶ τῆς ἔννοιες σας μὲ μᾶς λησμονάτε!
Ὡ, κακούργα Θεά, γιὰ μᾶς Ἐλεμοσύνη,

Σὰ νὰ μὴ φθάνουν τὰ τόσα μας πάθη,
 Πούναι θέλημα τοῦ Πλάστου καὶ τοῦτο,
 Τὴ μεγάλη ἀσχημιά του, ἐμεῖς νὰ κλειοῦμε
 Σακάτηδες κ' ἄχρηστοί καὶ νὰ ζοῦμε
 Ἄπ' τὴ δική σου τὴν ἀσπλαγχνή χάρη!
 Φύγε ἀπὸ μᾶς καὶ σῦρε στοὺς φονιάδες!
 Φύγε ἀπὸ μᾶς καὶ σῦρε στοὺς ραγιάδες!
 Στὰ μοναστήρια σῦρε, στοὺς πολέμους,
 Ἐκείνους νὰ λυτρώσῃς Λεημοσύνη!
 Θεὸς σὲ μὴ πιὸ μεγάλο τιμιάζει,
 Γλυκὸς σὺν τῆς ἀγάπης χαμογέλοι,
 Καὶ μὲ δύναμι, τρανὸς σὺν Ἀλήθεια,
 Σπαθὶ τοῦ νῦν τὸ δίκηο καὶ νὰ κόβῃ,
 Νὰ μὴν παρακαλῇ, μὰ νὰ προστάξῃ.
 Μία ἡμέρα αὐτὰ τὰ χέρια ποῦ σὰς παίζουν,
 Θὰ κουρασθοῦν καὶ θεὸς νὰ γυρέψουν,
 Παρηγοριά κ' ἀνάπαυσι νὰ βροῦν.
 Κι' ἂν δὲν εὔρουῖν κρεβάτι νὰ ψυχάσουν
 Καὶ γιαιτρικὸ νὰ βάλλουν στῆς πληγές τους
 Καὶ ἴδου πὼς εἶν' ἀπὸ τὴ Λεημοσύνη,
 Ἄπ' τὸν παλιὸ Θεὸ τους νὰ προσμένουν,
 Σὺν πρῶτα μὲς' στοὺς δρόμους νὰ παγώνουν,
 Ὡ, τότε ἀρωσθημένα καθὼς εἶναι
 Τὸ θάνατο τὸ μαῦρο στ' ὄργανέτο
 Μὲ τοῦ διαβόλου τὴ βοήθεια θὰ κλείσουν
 Καὶ τρέμοντας, σὺν ἄλλοι Δούριον ἵππον,
 Μέσα στὸ πρῶτο παλάτι θ' ἀφήσουν.
 Κι' ὅταν μὲ χλευασμὸ κανεὶς τ' ἀγγίξῃ,
 Μνήμη φοιχτὸ εὐφρονέθ' ἀνοιξῇ τότε
 Στὸν ξεννοιαστο τὸν πλούσιο ποῦ κοιμάται,
 Στὸ μαγαρόχτιστο, τρανὸ παλάτι,
 Ποῦ στ' ἀέρι μὲ τῆς φλόγες θὰ χορεύῃ!

Χοῖτος Βαυλίνης.

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΣΕΛΙΣ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΟΣ

Η ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΤΗΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ

I

Ὁ οὐρανὸς ἦτο αἴθριος.

Ψυχρὸς βορρᾶς ἐρρυτιδῶνε τὴν ἐπιφάνειαν τοῦκόλπου,
 ὅτε εἰς τὸ βάθος τῆς πελοποννησιακῆς ἀκτῆς, διεγράφη-
 σαν οἱ ὄγκοι τῶν τουρκικῶν γαλερῶν, περὶ τὸ λυκαυγὲς
 τῆς 7 Ὀκτωβρίου 1571.

Συγκίνησις ἀπερίγραπτος κατέλαβε τὰ πληρώματα
 τοῦ συμμαχικοῦ στόλου, οἱ δὲ ἄνδρες ἀπὸ τοῦ ναυάρχου
 μέχρι τοῦ τελευταίου κατὰδίκου ἐρέτου, κατεπλέγοντο
 ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τῆς συμπλοκῆς.

Οἱ περισσότερον ἀνυπομονοῦντες ὅμως, ἦσαν οἱ ἀτυ-
 χεῖς Ἕλληνες, οἵτινες εἰς μίαν νίκην ἠλπίζον τὴν ἀπε-
 λευθέρωσίν των, σκοπεύοντο ὅτι κατὰ μῆκος τῆς παρα-
 λίας, χιλιάδες καρδιῶν ἐπάλλοντο, ἀναμένονσαι τὸ πρῶ-
 τον βροντοβόλημα, δι' οὗ θὰ συνετρίβητο ὁ ζυγός, ὑφ' ὃν
 ἐστένάζον.

Ἐκ τῆς συγκρούσεως ἐκείνης, ἐξηρτᾶτο ἡ ζωὴ τοῦ
 Χριστιανισμοῦ. Καὶ ὅμως, ἐσπάρδαζον οἱ δυστυχεῖς δούλοι
 ἀνυπομονοῦντες νὰ ἴδωσιν ἑαυτοὺς ἐλευθέρους ἢ νὰ ἐπα-
 ναπέσωσι πάλιν ἀδρανεῖς καὶ ἀπέλπιδες εἰς τὴν μοιραίαν
 δουλείαν τῶν Ὀθωμανῶν.

Ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἀνέτελλε φέρουσα εἰς φῶς μίαν ἐκ
 τῶν σπουδαιότερων σελίδων τῆς παγκοσμίου ἱστορίας.

τῆς ὁποίας ὅμως τὸ μέγεθος καὶ αἱ θυσίαι, διέμειναν ἀ-
 γνωστοί εἰς ὅσους δὲν παρηκολούθησαν τὴν ἱστορίαν τοῦ
 μεσαιῶνος ἐν Ἑλλάδι.

Διακρίνει τις ἀκόμη, ἀκτοπλοῶν καὶ ἐν θαλάσῃ ἀ-
 πράγμων, ἔχοντι τινὰ τῆς πάλης ἐκείνης.

Ἐρωτᾷ.

Ἄλλὰ τίς δύναται ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἐρωτήσιν
 του, ἀφ' οὗ οὐδεὶς τῶν κατοίκων τῆς παραλίας ἐκείνης
 γνωρίζει, ὅτι ἡ ἀκτὴ, τὴν ὁποίαν κατοικεῖ, εἶδε διεξα-
 γομένην τὴν λυσσωδέστεραν μάχην τοῦ αἰῶνος τῆς;

Οὐδεὶς... ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς πταίει διὰ τοῦτο...

Τὸ 1517, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ ἀριστοκρατία τῆς Ἑ-
 νετίας ἀπῆλθε μακρᾶς εἰρήνης, οἱ Σουλτάνοι, ὑποτά-
 ξαντες τὸ Μισίρι, ἐκδιώξαντες τοὺς Μамελοῦκους, ἐκρι-
 ναν ἀναγκαῖον ἀποκτῆμα τὴν ἔνωσιν τῆς Κύπρου μὲ τὴν
 Αἴγυπτον, ἢ δὲ περίστασις ἐδόθη ἐπὶ Σελὶμ Β', ὅτε ἡ
 Κύπρος ἐθεωρήθη ὡς ἐπιχειρήσις, ἀφ' ἧς θὰ ἐξοικονο-
 μοῦντο τὰ μέσα ἐκ τῶν λαφύρων, πρὸς ἀνοικοδόμησιν τοῦ
 ἐν Ἀνδριανουπόλει τζαμίου.

Ὁ νόμος τοῦ Μωάμεθ ἐπιβάλλει τὴν ἀνέγερσιν πά-
 σης ἱερᾶς οἰκοδομῆς μόνον διὰ τῶν ἀποκομιζομένων ἐκ
 τῶν θήσσεων λαφύρων, ἢ δ' ἐκστρατεία κατὰ τῆς Κύ-
 πρου ἐθεωρήθη ἀνταξία τοῦ Τεμένους προσφορά.

Εἰς ἐκτέλεσιν εὐχερεστέραν τοῦ σκοποῦ, ὑπεβοήθει
 καὶ τὸ πρὸς τοὺς Ἐνετοὺς διοικητὰς μίσος τῶν κατοί-
 κων, πρὸς οὗς, οἱ πρῶτοι, ἐφέροντο μετ' ἀνηκούστου θη-
 ριωδίας τυραννικῆς, ἀχαλίνωτο: ἀφαιθέντες ὑπὸ τῆς Δη-
 μοκρατίας, πρὸς πρόληψιν πάσης ἀποπειρᾶς ἀποτινάξεν
 τοῦ ζυγοῦ.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ ἕτερον γεγονός ἐπροσῆλ-
 θεν ἀρωγὸς ὑπὲρ τῶν Τούρκων, ἐξασθενῆσαν τὸν κραταῖον
 ἀντίπαλον. Ἡ ἀποτέφρωσις τοῦ Ἐνετικοῦ ναυστάθμου,
 ἢ τὰ μέγιστα ἀνησυχήσασα τὸν τότε Δόγην Πέτρον τὸν
 Λορεδανόν.

Τῆ 7 Αὐγούστου 1570, ὁ Μουσταφᾶς κατέκτησε
 τὴν Ἀμμόχωστον, συνέλαβε δολίως τὸν τοποτηρητὴν αὐ-
 τῆς Μαριαντώνιον Βραγανδίνον, ἐξέδαρεν αὐτὸν ζῶντα,
 τὴν δὲ δορὰν γεμίσας δι' ἀχύρων, περιήγαγεν ἀνὰ τὰ πα-
 ράλια, ὡς ἀπαίσιον τρόπαιον ἐζηρητημένον ἐκ τῆς κερναίας
 τῆς ναυαρχίδος του.

Μόνη ἡ Ἐνετία, μέλλουσα ν' ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τοῦ
 Σουλτάνου Σελὶμ Β' καὶ συναισθανομένη ἀνεπαρκεῖς τὰς
 δυνάμεις τῆς, μετὰ τὴν τρομερὰν καταστροφὴν, ἦν ὑ-
 πέστη ὁ ναυστάθμος αὐτῆς, ἀνεζήτει καὶ ἐπέτυχε τέλος
 συμμαχίαν, τῇ μεσολαβήσει τοῦ Πάπα Πίου Ε', ὑπο-
 γραφίσαν ἐν Ρώμῃ, τὴν 25 Μαΐου 1571 μετὰ τῆς
 Δημοκρατίας, τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰσπανίας καὶ τοῦ Πάπα
 κατὰ τῶν Μωαμεθανῶν.

Πρὸ μηνὸς ὁ ἀρχιστράτηγος Περτέβ-Πασσᾶς καὶ ὁ
 ἀρχινάυαρχος Ἀλῆς, ἐγκατέλειπον τὴν Σταμπούλ, πρὶν
 ὁ συμμαχικὸς στόλος ἐκπλεύσει, σκοπεύοντες νὰ ἐπιφέρουν
 ἀντιπερισπασμὸν ἐν Ἑλλάδι, ἐπὶ τῶν ἐνετικῶν κτήσεων.

Ὁ τουρκικὸς στόλος προσορμισθεὶς εἰς Χαλκίδα, ἠ-
 νώθη μὲ τὸν Ἀλγερινικόν, ὑπὸ τὸν μπεηλέρμπεη Οὐλούτζ
 Ἀλῆ καὶ τὸν τῆς Τριπόλεως, διηθύνθη δι' ἐκείθεν εἰς
 Κρήτην καὶ πυρπολήσας τὴν ἐπαρχίαν Ἀποκορώνων,
 αἰγμαλωτίσας ὀκτακοσίους χριστιανούς καὶ διελθὼν διὰ
 Κηθύρων, Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου, ἀπήγαγε περὶ τὰς
 εἴς χιλιάδας αἰγμαλώτων καὶ μετὰ τινὰς ἄλλους ἐξαν-
 δραποδισμούς, ἐπῆλθεν εἰς πολιορκίαν τοῦ Κατάρου
 πληροφορηθεὶς ὅμως τὸν ἀπόπλον τῶν συμμαχικῶν δυ-
 νάμεων, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν καὶ διὰ Κερκύρας ἐφθασεν

εἰς Πρέβεζαν, μεθ' ὃ εἰς τὴν Ναύπακτον.

Οἱ ὑπὸ τὸν εἰκοσιδιετῆ, Δὸν Ζουὰν τὸν Αὐστριακόν,
 τὸν ὑπὸ τῶν συμμαχῶν ἀρχινάυαρχον ἀναδειχθέντα, νό-
 θον υἷον Καρόλου τοῦ Ε' στόλοι, πληροφορηθέντες
 τὴν 27 Σεπτεμβρίου 1571 ἐν Κερκύρᾳ, ὅτι ὁ τουρκικὸς
 στόλος ὤρμητο εἰς Πρέβεζαν, ἀπῆρον εἰς συνάντησίν του,
 κανόνισαντες τὴν πορείαν τοῦ μεγίστου τούτου στόλου
 οὕτω πως:

Μοῖρα ὀκτὼ γαλερῶν, προσηκόπει ὑπὸ τὸν Σικελὸν
 ναύαρχον Ἰωάννην Γαρδόνα. Εἶπετο ἐμπροσθοφυλακὴ ἐκ
 πεντήκοντα τεσσάρων γαλερῶν ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Δόρια:
 εἰς ἀπόστασιν δὲ ἐνὸς καὶ ἡμίσεως μιλίου τοῦ κυρίου
 σώματος ἀπελουμένου ἐξ ἐξήκοντα καὶ μῖας γαλερῶν ὑπὸ
 τὴν σημαίαν τοῦ Πάπα, ναυαρχούντων τοῦ ναυάρχου τῆς
 Παπικῆς Ἐπικρατείας καὶ τοῦ τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρα-
 τίας, προηγούντο ἐξ μέγιστα πλοῖα ἐπιμήκη, καλούμενα
 γαλεῖς, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Δουόδο.

Τῆς παρατάξεως ταύτης εἶπετο δευτέρα σειρά πεντή-
 κοντα γαλερῶν, ὑπὸ τὸν ἀρμοστήν Βαρβαρήγον, ὁ δὲ
 Αλβέρτος Βοζάνο, μαρκήσιος τοῦ Σαιν-Κροᾶ καὶ ναύ-
 αρχος τοῦ στόλου τῆς Νεαπόλεως, ἐναύαρχε τῆς ὀπισθο-
 φυλακῆς, ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγὰς του τριάκοντα γα-
 λέρας.

Ἡ τάξις αὕτη, ἀπέβλεπεν εἰς ὀρισθὲν σχέδιον ὑπε-
 ραναπτύξεως, τοῦ ὁποίου τὰς λεπτομερείας κρίνομεν πε-
 ριττόν νὰ ἐκθέσωμεν ἐνταῦθα.

Ὁ μέγιστος οὗτος στόλος, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας διέμεινεν
 ἀπρακτὸν ἐν τῷ λιμένι τῆς Κεφαλληνίας, ἕνεκεν τῆς
 σφοδρότητος τοῦ πνέοντος ἀνέμου. Κατὰ τὸ διάστημα
 δὲ τῆς τριήμερου ἀκινήσιος, ἕρις ἀνεφύη μετὰξὺ τῶν
 συμμαχῶν μικροῦ δεῖν ἀπολήγουσα εἰς τὴν διάλυσιν τῆς
 συνηωμένης χριστιανισμοῦ κατὰ τῶν Τούρκων. Στε-
 ροῦμενοι πεζοναυτῶν οἱ Ἐνετοί, λόγω τῆς ἐγκαταλεί-
 ψεως τοῦ στρατοῦ πρὸς ἄμυναν τῆς πατρίδος, ἠναγκά-
 σθησαν νὰ τοποθετήσωσιν ἐπὶ τῶν πλοίων τῆς Δημοκρα-
 τίας, ἀποσπασματα ἰσπανικοῦ πεζικοῦ, ῥῆξις δ' ἐπέθετο
 ἐπὶ τῆς γαλεῖρας τοῦ Ἀνδρέου Καλλέργη, ἐγένετο ἀφορμὴ
 λυπηρῶν ἐπακολούθων ἀναρχίας. Ὁ πλοίαρχος ἐξυβρίσθη
 ἀνώτερος ἀξιωματικὸς Ἐνετός, σταλείς διὰ νὰ κατα-
 παύσῃ τὴν ταραχὴν ἐπληγῶθη βαρέως ὑπὸ τῶν ἐξαγριω-
 θέντων Ἰσπανῶν, ὁ δὲ ναύαρχος Σεβαστιανὸς Βενιέρο
 αὐτοδικάζων αὐθωρεῖ, κατεδίκασεν εἰς ἀπαγχονισμὸν τοὺς
 παραστάτας κατὰ τὴν ἀνταρσίαν ἀξιωματικούς.

Καιρῶς ἐτρώθη ἡ μεγαλοπρόσπυς τοῦ Δὸν Ζουὰν ἐκ
 τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς διοικήσεώς του. Ὁ νεαρὸς ἀρ-
 χινάυαρχος ἔβλεπε μετὰ λύπης ἐπιστάσαν τὴν στιγμὴν,
 καθ' ἣν ἡ πομπώδης στρατιὰ θ' ἀποσυνετιθετο, μάτην
 δ' ὁ Ἀλτσανό Κολλόνιο, διοικητὴς τῆς μοίρας τοῦ Πάπα
 συνεβούλευεν αὐτῷ, νὰ μὴ ἐκδηλώσῃ τὸ ἐλάχιστον ση-
 μείον ὀργῆς διακινδυνεύων τὴν τύχην τοῦ Χριστιανισμοῦ
 καὶ γένων τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀποκτήσῃ ἀθάνατον δόξαν.

Εὐτυχῶς, τὸ ἀγγελμα τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἐχθροῦ καὶ
 αἱ διαταγαὶ τοῦ ἀπόπλου κατεπράξαν τὰς ἐχθρότητας.
 Ἄλλ' ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης οἱ σύμμαχοι ἀπέσχον πά-
 σης συναφείας πρὸς τὸν ἀρχινάυαρχον, αἱ δ' ἀπαραίτη-
 τοι συνεννοήσεις ἐγένοντο διὰ τοῦ ἀρμοστοῦ Αὐγούστου
 Βαρβαρήγον.

Πληροφορηθεὶς τὴν προσέγγισιν τῶν συμμαχῶν ὁ Κα-
 πετάν-Πασσᾶς, ἐξῆλθε τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου διατάξας
 τὴν πορείαν, τοῦ μὲν δεξιῖ, ὑπὸ τὸν Μοχαμέτ Σιλόκο,
 τοῦ δ' ἀριστεροῦ ὑπὸ τὸν Οὐλούτζ Ἀλῆ τὸν Ἀλγερινόν,
 τὸν κέντρον ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν Πασᾶ Περδῆ, αὐτὸς ἀ-

ναλαβὼν τὴν ἀρχινάυαρχίαν.

Οἱ δύο ἀντίπαλοι στόλοι, ἀντίκρισαν ἀλλήλους περὶ
 τὸ λυκαυγὲς τῆς 7 Ὀκτωβρίου, ἡ πεντακόσαιο δὲ γαλέραι
 ἀνεπτύχθησαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐν τῷ στενῷ κόλπῳ, ἐ-
 κείθεν τοῦ Ρίου καὶ Ἀντιρρίου.

(Ἀκολουθεῖ)

Γεώργιος Η. Μαντζούνης

Ο ΣΚΥΛΟΣ

Ἀπὸ τοῦ παραθύρου μου τὸν ἐβλεπον ἐπὶ τοῦ ἀπέ-
 ναντι πεζοδρομίου κατακείμενον, ὑπὸ τὰς ἀκτίνας τοῦ
 ἑαρινοῦ ἡλίου, ψωραλέον, μεστὸν πληγῶν, ὃν μία
 πρὸ πάντων εἰς μέγεθος πετάλου ἵππου ἐπὶ τῶν ὀπι-
 σθίων του, αἰμορροῦσα καὶ ὄζουσα, προῖον ἴσως τῆς
 μαχαίρας ἀγριοχασάπη τινος, ἐκίει τὸν ἔμετον καὶ τὴν
 ἀηδίαν. Τὸν ἐβλεπον συχνά, καθ' ἑκάστην σχεδόν, διότι
 φαίνεται, ἠρέσκετο πολὺ εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην, καὶ οὕτω
 ἐξοκειώθη μετ' ἐμὲ τὴν ἀηδῆ του θεαν, καὶ μάλιστα κατὰ
 βάθος, ὡκτερον καὶ συνεπάθον τὸν δυστυχῆ ψωραλέον
 κύνα, ὅστις μόνος κατέκειτο ἐκεῖ, οὐδένα ἰνοχλῶν, καὶ
 ἀρκοῦμενος εἰς τὸ νὰ κλαίῃ τὴν δυστυχίαν του.

Ἐφαίνετο κύων εὐγενεὺς καταγωγῆς, ἐφ' ὅσον ἡ
 καταγωγὴ ἐνὸς σκύλου δύναται νὰ εἶναι τοιαύτη. Τὰ
 ψωραλεῖα ὡτὰ του ἦσαν μικρά, μικροὶ δὲ καὶ κομψοὶ
 καὶ οἱ πόδες του καὶ τὸ κάτισχνον καὶ σκελετώδες σῶμά
 του, ἐπέτρπεν ἔτι νὰ ὑπονοήται, ὅτι κομψὸς καὶ λε-
 πτοφυῆς ἦτο ὁ κορμὸς τοῦ κυνὸς τούτου ἐν τῷ παρελ-
 θόντι. Μίαν ἡμέραν μάλιστα, ἐν ᾧ μετέβαινον εἰς τὸ
 δωμάτιόν μου, ἤκουσα περικαλλῆ τινα νεάνιδα ἀπὸ τοῦ
 παραθύρου τῆς, λέγουσαν πρὸς ἄλλην, φίλην τῆς ἴσως,
 ἰσταμένη ἐπὶ τῆς ἀπέναντι οἰκίας.

— Καὶ μὲν τὸ σκυλί σου ποῦ ἦτον τόσο ἔμορφο,
 γιὰ δὲς πῶς ἔγεινε.

Καὶ ἐδείκνυε διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ, τὸν ἐπὶ τοῦ πεζο-
 δρομίου κατακείμενον ψωραλέον κύνα.

Ἐκ περιεργείας ἐζήτησα περὶ αὐτοῦ πληροφορίας.

Ἦτο, μοὶ εἶπον, τὸ χαιδεμένο σκυλί, χαιδεμένης δε-
 σποινίδος. Μαζὶ του ἔτρωγε, μαζὶ του ἐκοιμάτο. Ἦτο
 θῆλυς.

Ἐφερον εἰς φῶς, ὡραῖον σκύλακα καὶ ἀπὸ τοῦ το-
 κετοῦ τῆς, προσεβλήθη ὑπὸ τῆς τριχοφθόρου νόσου, τῆς
 ψώρας. Ἀσχήμισε ἔγεινε μιά συχασιά.

Ἡ δεσποινὶς, ἀπέδιωξε τῆς οἰκίας τῆς τὴν ψωρα-
 λέαν μητέρα, καὶ ἀντεκατέστησεν αὐτὴν ἐν τῇ τραπέζῃ
 καὶ τῇ κλίνῃ τῆς διὰ τοῦ υἱοῦ τῆς. Καὶ ὁ δυστυχὴς
 ψωριασμένος σκύλος, ἀποδιωχθεὶς, ἐγκαταλείφθεις, κα-
 τατρυχόμενος ὑπὸ τῆς νόσου καὶ τῆς πείνης, αὐτὸς ὁ
 συνεθισμένος εἰς τὴν εὐζωίαν καὶ τὴν περιποίησιν, πε-
 ριεπλανᾶτο εἰς τὰς ὁδοὺς, ἀναζητῶν τὸν ἄρτον του, εἰς
 τὰς ἀκαθαρσίας, πανταχόθεν τυπτόμενος, ὑπὸ πάντων
 λακτιζόμενος, ἔρμαιον τῆς πείνας καὶ τῆς πείνης, θῆμα
 τῆς νόσου καὶ τῆς ἀχαριστίας τῶν ἀνθρώπων, παρ' ὧν
 ἠγαπήθη ἐν τῇ εὐτυχίᾳ του καὶ περιεφρονήθη καὶ ἀπε-
 λακτίσθη ἐν τῇ δυστυχίᾳ του.

Μίαν ἡμέραν, ἠθέλησε νὰ φάγῃ ἐν ὅσῳ ἐρριμμέ-
 νον ἐζῶθεν κρεπωπώλειου. Ὁ κρεπωπώλης τοῦ κατέφερε
 πληγὴν βαρείαν, ἐκ τῆς ὁποίας ὑπέφερον ἔτι. Εἰς τὸν
 τρεπόμενον δι' ὧν καὶ κρέατος, ἠρνήθησαν ἐν ὅσῳ
 παρρηριμμένον.

Καὶ ὅμως αὐτὸς δὲν ὠργίσθη, δὲν ἐμίσησε τὸν ἄν-

θρωπον' δὲν ἐδάγκασε κανένα. Ὑπέφερε τὴν δυστυχίαν του.

Διετῆρσεν ὡς κατοικίαν του, τὴν θύραν τῆς οἰκίας, ἐν ἣ ἀνετράφη καὶ ἐζήσεν εὐτυχῆς. Καὶ πολλάκις, ἐν ᾧ ἐβόλεπε τὴν πρώην δέσποιάν του ἐξερχομένην, ἠγείρετο μετὰ κόπου, ἔσειε τὴν οὐρανὸν του, προσεπάθει νὰ προσεγγίσῃ αὐτὴν καὶ λήξῃ τὸν πόδα τῆς. Ἄλλ' ἐκείνη τὸν ἐκτύπα διὰ τοῦ ἀλεξηλείου τῆς καὶ ἀπεμακρύνετο ψιθυρίζουσα :

— Ψωριάρικο.

Ἐνῶ τὸ τέκνον τῆς ἀτυχοῦς μητρός, ὑπερήφανον καὶ ὠραῖον, συνοδεύον τὴν κυρίαν του, δὲν ἤξιον οὐδὲ βλέμματος, τὸ δυστυχῆς τῆς νόσου θῦμα, τὴν μητέρα του, ἐνῶ αὐτὴ μὲ βλέμμα στοργῆς καὶ πόθου, παρηκολούθει τὸ τέκνον τῆς. Ἰσως χαίρουσα διὰ τὴν εὐτυχίαν του καὶ λυπομένη διὰ τὴν σκληράν του καρδίαν.

Περιεφρονεῖτο καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ σπλάγγνου τῆς.

Ἐν τούτοις ὁ δυστυχῆς κύων, ἔζη ἡσυχος ἐκεῖ. Ἡ συνοικία ἔστερεται ἀγυοπαίδων· παρ' οὐδενὸς ἠνωχλεῖτο ὁ ἀπόκληρος.

Μίαν ἡμέραν ὅμως—ἦτο ἡ παραμονὴ τοῦ νέου ἔτους—ὁμὰς ἀγυοπαίδων εἰσέλασεν εἰς τὴν ὁδόν, ἐν ἣ ἔζη ὁ δυστυχῆς. Τὸν εἶδον τὰ χαμίνια τὸν ταλαίπωρον ἐκεῖ, ἀσθενῆ καὶ ἀδύνατον.

— Μωρέ, ἓνα ψωριάρη, ἐφώνησεν ἓνα.

— Στὸ Φάληρο, ἀπήντησεν ἕτερον.

Καὶ γελῶντα καὶ χαίροντα ἐπὶ τῇ ἀπολαύσει, ἦν θὰ τοῖς παρῆγον τὰ βράχια, ὅσα θὰ ἐπέβαλον εἰς τὸν δυστυχῆ σκύλον, ὠρμησαν κατ' αὐτοῦ.

Τοῦ ἔριψαν λίθον. Ὁ λίθος ἐκτύπησε τὸν κύνα. Οὐδὲ φωνὴν ἐξέπεμψε.

Τοῦ ἔριψαν δεύτερον, τρίτον.

Ἐν ἠθέλησε νὰ τὸν δέσῃ διὰ σχοινίου καὶ νὰ τὸν σύρῃ. Ὁ κύων ἀντέστη.

Ἐτερον ἐλάκτισε τὸν κύνα ἐπὶ τῶν πληγῶν του.

Ὁ πόνος τὸν ἐξηγρίωσε. Καὶ ἀφῆνων ὠρυγὴν πόνου καὶ λύσσης, συνέλεξε τὰς δυνάμεις του, ἠγέρθη, καὶ ἐδῆξεν ἓνα τῶν ἀγυοπαίδων.

Τὰ χαμίνια—ἀντιπρόσωποι τῆς κοινωνίας,—ἄτινα θαρραλέα ἐπετίθεντο κατὰ τοῦ κυνός, ἀπεμακρύνθησαν περίφοβα εἰς τὴν ἐνδοξίαν τῆς ὀργῆς ἐκείνην.

— Λυσιάρικο, ἐφώναξαν.

Καὶ ἀπομακρυνθέντα, ἔλαβον λίθους ἀνὰ χεῖρας.

Καὶ ἤρξατο τότε ἀληθῆς λιθοβολισμὸς κατὰ τοῦ κυνός. Ἠθέλησεν οὗτος νὰ ἔγερθῇ, ἀλλὰ λίθος τὸν ἐκτύπησεν εἰς τὸν πόδα, καὶ τὸν ἔριψεν ἐπὶ τοῦ ἔδαφους πάλιν.

Καὶ ἐξηκολούθει ὁ λιθοβολισμὸς. Λίθος τὸν ἐκτύπησεν εἰς τὴν κοιλίαν, ἕτερος εἰς τὴν κεφαλὴν. Ὁ κύων δὲν ἀνῆστατο πλέον· ἐδέχετο τὰ κτυπήματα τῶν ἀνθρώπων, ἀνίκανος πρὸς ὑπεράσπισιν.

Ἦν ἡμιθανὴς πλέον.

Ὅτε ἐπεφάνη ἐρχομένη, ἡ ἀβρὰ δεσποινίς, ἡ πρώην δέσποινα του, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ κυνός τῆς, τοῦ τέκνου τῆς ταλαίνης μητρός, τῆς θνησκούσης ὑπὸ τὰ κτυπήματα τῶν λίθων.

Ὁ ἡμιεσθόμενος τοῦ κυνός ὀφθαλμὸς, εἶδε τὴν νεάνίδα.

Εἶδε τὸν κύνα, τὸ τέκνον τῆς.

Καὶ ἤλπισεν.

Ἦλπισε νὰ εὕρῃ προστασίαν παρ' αὐτῶν.

Ἐνεψυχώθη· καὶ ὁ θνήσκων ὀφθαλμὸς του ἐζωογονήθη, καὶ ἄκτις ἐλπίδος ἐξεπέμφθη ἀπ' αὐτοῦ.

Προσῆγγισεν ἡ κόρη.

Ὁ κύων ἀφῆνων σπαρακτικὸν ὠρυγμὸν, προσόμοιον μὲ λυγμὸν παραπόνου, μὲ ἐπικλήσιν πρὸς βοήθειαν καὶ συρόμενος, ἠθέλησε νὰ ἔλθῃ πρὸς τὴν κυρίαν του.

Ἐφοβήθη αὐτὴ καὶ ἀφῆνυσα κραυγὴν φόβου, ἀπεμακρύνθη.

Ὁ κύων ὅστις τὴν συνώδευε, ἀντελήφθη τοῦ πράγματος. Ἐνόμισεν ἰσως ὅτι ἐκινδύνευεν ἡ κυρία του καὶ ὤρμησε πρὸς ὑπεράσπισίν τῆς.

Ἦρπασεν ἐκ τοῦ λαίμου διὰ τῶν ὀδόντων τὸ ἐξηνητημένον ἦδη καὶ θνήσκον ὄν, τὴν μητέρα του· καὶ ὠρυόμενος, ἐδάκκην, ἔδακκην αὐτὴν, ἐν ᾧ ἡ δυστυχῆς σιωπηλῆ, κατέκειτο ψυχροραγοῦσα ἐπὶ τοῦ ἔδαφους.

Ὅτε τὴν ἀφῆκε τὸ τέκνον τῆς, τὸ αἷμα ἔρρεεν ἐκ τοῦ λαίμου τῆς, καὶ τὸ ρύγχος τοῦ τέκνου τῆς ἦν αἱματόβρεκτον ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ μητρικοῦ.

Τὴν ἐθεώρησε τὸ τέκνον στιγμᾶς τινας καὶ ἀφῆνων ἀπειλητικὴν ὕλακὴν ἔσπευσε πρὸς τὴν κυρίαν του.

Ἡ κύων, ψυχροραγοῦσα, προσεπάθησε νὰ ἀναλάβῃ ζωὴν. Ἀνήγειρε τὴν κεφαλὴν βραδέως. Διὰ τοῦ ἐνός ὀφθαλμοῦ τῆς ἐθεώρησε τὴν κυρίαν τῆς, προσήλωσε τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ τέκνου τῆς καὶ ἀφῆκε βραγγυῆν σιγανὴν φωνήν.

Εἶτα μοὶ ἐφάνη, ὅτι εἶδον ἓν δάκρυ παχύ, κυλισθὲν τοῦ μητρικοῦ ὀφθαλμοῦ.

Ἦτο ἡ φωνὴ ἡ βραγγυῆ, ἡ συγγνώμη ἰσως, ἣν ἐδίδεν εἰς τὸ τέκνον καὶ ἡ εὐχὴ ἅμα αὐτῆς, καὶ τὸ δάκρυ, τὸ ὑπερεκχειλισμὰ τοῦ πόνου, ὅστις ἐμάστιζεν ἀπὸ τοσοῦτου τὴν ψυχὴν ἐκείνην.

Ἡ κεφαλὴ κατέπεσε βαρεῖα πάλιν ἐπὶ τοῦ ἔδαφους. Ὁ κύων ἐξέπνευσε.

Καὶ ὁ ὀφθαλμὸς του, ὑελώδης, ἔμεινε προσηλωμένος ἐπὶ τῆς θέσεως ἐφ' ἣς εἶδε τὸ ὕστατον τὴν προστατίδα του καὶ τὸ τέκνον του. Τὰ ὄντα ἄτινα ἠγάπησε, καὶ παρ' ὧν δὲν ἐπροστατεύθη ἐν τῇ ὑστάτῃ του στιγμῇ.

Καὶ ἐπὶ τοῦ νεκροῦ ἐκείνου ὀφθαλμοῦ, ἔμεινεν ἐντυπωμένη μία ἔκφρασις ἄλγους ὑψίτη. Ἀλλὰ σὺν ἅμα καὶ ἐν μείδιᾳ ἀσθενὲς ἐζωγραφίζετο, τὸ ὕστατον, ὅπερ ἀπέεινε μία μήτηρ, πρὸς τὸ φονεῦσαν αὐτὴν τέκνον τῆς.

Ἄνθρ. Μοῦχωνᾶς

ΕΙΔΥΛΛΙΑ

1

Ὅσων Νεράϊδα ἐγύριζες
Στὸν λόγγο μοναχῆ σου,
Κ' ἐξήλευαν τὰ ἔλατα
Τὸ λιγερὸ κορμί σου
Καὶ τὰ κλαριά του σ' ἄπλωναν
Κλινάρι καὶ θρανί σου...
Ὡ, νὰ ἔγνων ἔλατος
Ν' ἀψήλωνα μαζὺ σου,
Νὰ ἐτύλιγα 'ς τοὺς κλώνους μου
Τὸ λιγερὸ κορμί σου...

2

Ὡ, 'ς τὰ μαλλιά σου τ' ἄπλεγα
Γλυκίτατό μου ταῖρι,
Ποῦ τὰ χαϊδεῖται ἀνάλαφρα
Τῆς χαραυγῆς τὸ ἀγέρι
Καὶ μυστικά μαντάμματα
Ἀπὸ μακρὰ σου φέρεται,
Ὡ, 'ς τὰ μαλλιά σου τ' ἄπλεγα
Νὰ ἐδύθιζα τὸ χέρι,
Ποῦ σέρνεται ἀπαλώτερα
Κι' ἀπ' τῆς αὐγῆς τὸ ἀγέρι...

3

Ἐγὼ μίαν ὠμορφὴν αὐγὴν
Στὸν λόγγο σ' εἶχα πάρει,
Κι' ὀλότρεμος 'στεφάνωσα
Μὲ λειμονιάς κλωνάρι
Τὸ λατρευτὸ σου μέτωπο,
Πῶγερον μὲ καμάρι...
Κ' ἐγὼ μίαν νύχτα ἐστόλιδα
Μὲ ρόδα τὸ κλινάρι,
Ποῦ ἀξύπνητα κοιμήθηκε
Τῆς παρθενιάς σου ἡ χάρι...
Γεώργιος Σαγιαξῆς

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΝΗΗ = ΑΠΟ ΤΑΣ ΟΡΦΙΚΑΣ ΣΤΡΟΦΑΣ = ΣΤΟ ΦΡΙ- ΞΟΝ ΑΡΙΣΤΕΑ

I

Ὡ τῆ βασίλισσαν αὐτῆ,
Καὶ τῆ θεᾶ τὴν προδομένη!
Καὶ ποῖα καλύβη ταπεινὴ,
Ποῖο ρημοκκλήσι πλεῖα τῆς μένει;
Ὡ ἡ καλύβη ἡ ταπεινὴ,
Ποῦ ἡ βασίλισσα θὰ μένη!
Καὶ ἡ καρδιά μου ἡ πιστὴ,
Ποῦν' ἐκκλυσθῆναι γαυτὴν φτιασμένη...

II

Ἄχ τὸ παλῆ τὸ πεῦκο αὐτὸ
Μὲς τὴν αὐλὴν τῆ φτωχικιά σου!
Τὸν ἴσκιό του ἀραχνοπλεχτὸ
Ρίχχνει στὴλιόλαμπρῶμορφιά σου.
Ἄχ πόσους εἶδε αὐτοῦ ὄρθο
Σὰν ἴσκιος κάτω του—στοχάσου!
Μὰ ἐγὼ ποῦ σεῖδ' αὐτοῦ—ἐγὼ
Θυμοῦμαι μόν' τὴν ὠμορφιά σου...

III

Ὡμὲ γλυκεῖά μου γνωριμιά
Ποῦ μαγευμένο μὲ κρατοῦσες!
Καὶ μὲ συνέπαιρνες γιὰ μιά
Μὲς τὴν ἐδὲμ καὶ μὲ μεθοῦδες!
Ὡμμένα φεύγεις μακρὰ,
Τὴ σκιά σου σὰ νὰ κυνηγοῦσες!
Ποῦ νᾶξερες σὲ μιά καρδιά—
Σὲ τί παράδεισο θὰ ἐζοῦσες...

IV

Ἄχ καὶ οἱ πόνοι καὶ ἡ χαρὴς,
Καὶ τὰ πικρῶτερα ποτῆρια!
Καὶ ἡ Σοφὸκλείης ψυχῆς,
Καὶ τὰ εἰδυλλία τὰ μύρια!
Ἄχ καὶ ἡ δικὴς σου ἐμμορφίης,
Καὶ τὰ τρισάγια τὰ μαρτύρια!
Καὶ ποιῆς ψυχῆς ἀδερφικῆς
Νοιώθουν αὐτὰ σου τὰ μυστήρια.

V

Ὡ τάγγελοῦδια τὰ ὄρφανὰ
Ποῦ παραδέχοντι σκορπισμένα!
Καὶ τὰ στενάγματά μου αὐτὰ
Ποῦ δὲ γνωρίζαν μάννα—ἐσένα!
Ὡ τραγουδάκια μου φτωχὰ
Ἐδῶ ἀπάνου σκορπισμένα!
Θὰ σὰς γνωρίσῃ τὰ ὄρφανὰ
Ποῦστ' ἀπὸ ἐκείνην γεννημένα...

FELIX-DAVIN

Ἡ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΝΥΞ ΜΙΑΣ ΒΑΣΙΔΙΣΣΗΣ

Ἦτο ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ χειμῶνος· οὐδέποτε δὲ οἱ Πα-
ρίσιοι, μὴ ἐκτεινόμενοι τότε πέραν τῆς μικρᾶς νήσου, ἥτις
σήμερον σχηματίζει τὸ Ἄστυ (Cité), εἶχον προσβληθῆ
ὑπὸ ραγδαϊστέρως βροχῆς καὶ ἰσχυροτέρου ἀνέμου.

Αἱ στερεώτεροι οἰκίαι ὡς καὶ αἱ μὴ ὑπὸ ἀχύρου ἐστε-
γασμένοι καὶ κατασκευασμένοι δὲ ἐκ γηίνων θόλων, ἐκλο-
νίζοντο ἐκ θεμελιῶν. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Σηκουάνας ἐμυκάτο
καὶ ἐφαίνετο ὡσεὶ ἤθελε νὰ ἐξέλθῃ τῆς κοίτης του, ὅπως
κατακλύσῃ τὴν πόλιν, τοῦθ' ὅπερ ὅμως τότε λίαν συνε-
χῶς συνέβαινε. Διὸ ἕκαστος, φόβῳ κατεχόμενος, ἔμεινε
οἶκοι, ἀκούων ἔντρομος τοὺς ἀπαισίους ἐκείνους πατάγους,
δεόμενος δὲ τῷ Θεῷ, ὅπως ἀποστρέψῃ ἀπὸ προσώπου
τῶν Παρισίων τὴν ἐπαπειλοῦσαν αὐτοὺς μάστιγα.

Πρὸ δύο ἡδὴ ἐβδομάδων εἶχεν ἀφίχθῃ ἐκ τῆς πόλεως
Ρώμης ὁ ἐπίσκοπος Τουροδούνου (Tours) Γρηγόριος Φλω-
ρέντιος, ὅπου ἐπορεύθη πρὸς ἀναζήτησιν ἀγίων λειψάνων,
παραχωρηθέντων αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Πάπα, μετὰ λύπης δὲ
ἀνεπόλει τὸν καθαρὸν οὐρανὸν καὶ τὸ εὐκραῆς τῆς Ἰτα-
λίας κλίμα, τοσοῦτον διάφορα τῆς φοβερᾶς καταγίδος,
ἥτις ἐμυκάτο τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Πλέον ἡ ἀπαξ πτοη-
θεὶς ὑπὸ διπλασιασμοῦ τινος τοῦ πατάγου ἐγκατέλειπε
τὸν ἐκ περγαμνηνῆς τόμον ἐφ' οὗ ἔγραψεν, ὅπως στραφῇ
πρὸς δύο ἱερεῖς ὑποτακτικούς του, ὧν ὁ μὲν ὑπνωττεν ὑ-
πνον βαθύν, ἐνῶ ὁ ἕτερος περιέστρεφε περὶ τοὺς δακτύλους
του τοὺς κοκκοὺς κομβολογίου. Αἰσχυρόμενος ὅμως ἐπὶ
τῇ παραχῆ του, ἐκ διαμέτρου ἀντιθέτου τῆς γαλήνης τῶν
ἀνθρώπων ἐκείνων, ἐπελαμβάνετο καὶ πάλιν τῆς ἐργασίας
του, συνισταμένης εἰς τὴν κατὰ παράκλησιν τοῦ Πάπα
ἀναθεώρησιν χωρίων τινῶν τῆς «Historiae ecclesiasticae
Francorum liberi decem» ἐπιγραφομένης ἱστο-
ρίας του. Εὐρίσκειτο τότε εἰς ἓν τῶν χωρίων ἐκείνων,
ἄτινα δεικνύουσιν ὅσοσον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ ἐν
σπαργάνοις ἐπιχριστιανισμὸς, ἐγένετο ἡδὴ ἔρμαιον πε-
νιχρῶν διερωνήσεων λέξεων καὶ θεολογικῶν λεπτολο-
γιῶν, τὴν σήμερον οὐ μόνον ἀνευ ἀξίας, ἀλλὰ καὶ ὄλως
ἀκαταλήπτων, περιστελλουσῶν δὲ ἐντὸς τῶν γελοίων δια-
στάσεων τῆς γραφολογίας τὴν τοῦ Ἰησοῦ θρησκείαν, ἥτις
θὰ ἦτο καὶ οὕτως ὑψίστη φιλοσοφία, ἂν δὲν ἦτο αὐτὸς ὁ
θεὸς νόμος.

Εἰργάζετο ἐπὶ ὠραν ἡσύχως, ὅτε αἰφνης θόρυβος ἰπ-
πων καὶ ἐνόπλων ἀνδρῶν ἠκούσθη διεθυνόμενος πρὸς τὸ
τοῦ Γρηγορίου Τουροδούνου ἐνδιαίτημα.

Ἐπὶ τῷ θορόβῳ τούτῳ ὁ ἐπίσκοπος ἀνεσκήρτησεν ὁ

προσευχόμενος ὑποτακτικὸς συνήνωσε τὰς χεῖρας κράζων. Ἐλέησον με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, ὁ δ' ἕτερος, ὅστις ἔκοιμάτο, ἀφουνήθη ἐν ταραχῇ ἰδεῶν, ἐν αἷς προεζήτηεν ὁ φόβος.

Ἐἰφνης ἡ συνοδεία ἔστη πρὸ τῆς θύρας. κρουθείσης πάραυτα βιαίως ὑπὸ βαρυγδούπων ὄπλων, φωνὴ δὲ τις ἔκραξε :

— Ἐν ὀνόματι τῆς βασιλίσσης Φρεδεγόνδης ἀνοίξατε :

Ἐπηρετά τινες ἐπροθυμοποιήθησαν νὰ ὑπακούσων· ἡ θύρα ἐστράφη θορυβῶδως περὶ τοὺς στροφούς τῆς, βασιλικὸς δὲ ὑπηρετὴς ἐλεινὸς ἐκ τῆς βροχῆς, ἄνευ ἐτέρας ἐπιμοτυπίας εἰσῆλθε μέχρι τοῦ δωματίου ὅπου εἰργάζετο ὁ Γρηγόριος Τουροδοῦνος.

Τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ ἀγγελιαφόρου τούτου δὲν ἦτο καθυσχυαστικὸν τὸ παράπαν, ἐπεὶδὴ τὸ ἐν τῇ μακρᾷ μελανῇ καὶ ἀτάκτῳ κόμῃ του πλαισιούμενον ὡχρὸν πρόσωπὸν του ἐξέφραζεν ἀπαισίαν ταραχῆν.

Ἐν ὀνόματι τῆς βασιλίσσης Φρεδεγόνδης, Πάτερ μου, εἶπεν οὗτος, ὀφείλετε νὰ μὲ ἀκολουθήσετε πάραυτα καὶ ἄνευ ἀναβολῆς εἰς τὸ Παλάτιον.

— Τέκνον μου, ὑπέλαθεν ὁ ἐπίσκοπος μετὰ βεβαιωμένου μειδιάματος, καὶ ἐὰν ἤθελον νὰ ὑπεκφύγω τὴν πρόσκλησιν ταύτην, δὲν βλέπω καθόλου τὸν τρόπον, ἀφοῦ ἡ ἀκολουθία σου φαίνεται οὕσα τρομερά. Δὲν σὰς ζητῶ ἢ τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον ὅπως ἀπαγγείλω βραχεῖαν τινὰ προσευχὴν.

— Ἐχετε καιρὸν νὰ προσευχηθῆτε εἰς τὸ παλάτιον, ἐπεὶδὴ ἐκεῖ αἱ προσευχαί σας καθίστανται ἀναγκασιότεραι. Μὴ γάνετε καιρὸν ἔλθετε.

Καὶ λαβὼν ὁ ἴδιος μιλωτὴν ἐκ δέρματος ἄρκτου, ἧτις ἦτο ἐρριμένη ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ ἐπισκόπου, περιέβαλε δι' αὐτῆς τὸν γρηαιὸν, ἔσφουεν αὐτὸν πρὸς καλῶς σεσαγμένον ἵππον, ὃν ἐκράτουν ἀπὸ τοῦ χαλινοῦ δύο τῆς συνοδείας ἄνδρες καὶ ἐφυγον ἄπαντες καλπάζοντες.

Μετὰ δέκα περίπου λεπτῶν πορείαν ἀφίκοντο πρὸ τοῦ Παλατίου ἐγκατεστημένου τότε ἐν ταῖς τοῦ Ἰουλιανοῦ θέρμαις. Ἀνεμένοντο, διότι εἰς τὰ πρῶτα σημεῖα τὰ δοθέντα ὑπὸ τοῦ ὑπηρετοῦ διὰ τοῦ κέρατος, ὅπερ οὗτος ἔφερε κρεμάμενον ἀπὸ τοῦ ὤμου του, αἱ θύραι ἠνεώχθησαν ἢ δὲ συνοδεία εἰσῆλθε χωρὶς νὰ ἐπιβραδύνῃ τὴν πορείαν τῆς καὶ ὅπως σταθῆ μόνον ἐν ταῖς ἐσωτερικαῖς αὐλαῖς.

Μυρία σκέψεις διήλθον πρὸ τῆς διανοίας τοῦ ἐπισκόπου Τουροδοῦνου διαρκούσης τῆς μεταβάσεως αὐτοῦ ἀπὸ τῆς κατοικίας του εἰς τὸ τῆς βασιλίσσης Παλατίου καὶ ὀφειλομένου νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι αἱ σκέψεις του αὐταὶ ἦσαν φύσεως ἥμισυ καθυσχυαστικῆς. Ἐγίνωσκε καλῶς τὴν βασιλίσσαν καὶ ἂν καὶ κατ' οὐδὲν εἶχε βλάβει αὐτήν, ἢ μετ' αὐτῆς συνέντευξις προεμήνυεν ἀπαισίας προαισθηθείς· ἐπεὶδὴ ἂν εἶχε ἀγαθὰς διαθέσεις δὲν θὰ μετεπέμπετο αὐτὸν οὕτω νύκτωρ. Ἀνατιθέμενος ὅθεν τὴν ψυχὴν του εἰς τὸν Θεὸν ἀρίπτευεν εἰσαχθεὶς εἰς εὐρείαν αἴθουσαν, ὅπου εὗρε τὴν βασιλίσσαν ἐξηλωμένην ἐπὶ στρωμνῆς ἐκ δερμάτων θηρῶν κατασκευασμένης, ἐπικεκαλυμμένης δὲ διὰ πλοσίων καὶ τιμαλφεστάτων ὑφασμάτων. Δὲν εἶχεν ἴδῃ ὁ Γρηγόριος τὴν ἡγεμονίδα ταύτην ἀπὸ τῆς τρομερᾶς ἡμέρας, καθ' ἣν ὁ ἅγιος οὗτος ἐπίσκοπος ἐτόλμησε ν' ἀντιταχθῆ πρὸς τὴν βασιλικὴν βούλησιν καὶ ν' ἀναλάβῃ τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ Πρετεζτάτου (1).

Ἐδυσκολεύθη ν' ἀναγνώρισῃ αὐτὴν ἐν τῷ ὡχρῷ φάσματι, ὅπερ τῇ παρουσιάσθη ἐπὶ τῆς βασιλικῆς στρωμνῆς ὑπὸ τὸ φῶς τῶν δάδων, ἃς ἐκράτουν δύο, δίκην ἀγαλμάτων, ἀκίνητοι γυναῖκες.

Ὁ Τουροδοῦνος Γρηγόριος προύχωρησε πρὸς τὴν βασιλίσσαν, προσεκύνησε κατὰ τὰ ὑπὸ τῶν Ρωμαίων μέγρι καὶ αὐτῆς ταύτης τῆς τῶν βαρβάρων αὐτῆς ἐπείσασθαι ἀνατολικά ἔθιμα, περιέμεινε δ' ἐν σιγῇ ὅπως ἡ Φρεδεγόνδη τῷ ἀποτεινῇ τὸν λόγον. Ἀντι ἀπειλῶν, ἀντι ἐκδικήσεων, οὐχὶ ἄνευ θαυμασμοῦ ὁ ἐπίσκοπος διετάχθη ὑπὸ τῆς βασιλίσσης ν' ἀνεγερθῇ καὶ πλησιάζῃ πρὸς τὴν κλίνην.

— Πάτερ μου, τῷ εἶπε μετ' ἀσθενοῦς φωνῆς, ἔχω ἀνάγκην τῶν προσευχῶν ὑμῶν καὶ παραίνεσεων, ἐπεὶδὴ εἶσθε ἅγιος παρὰ Θεοῦ ἡγαπημένος, ὁ δὲ λαὸς μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὁμιλεῖ περὶ τῶν τῇ ὑμετέρῳ μεσιτεῖα ἐπιδαφιλουμένων θαυμάτων.

— Βασίλισσα, ὑπέλαβε ταπεινῶς ὁ ἐπίσκοπος, δὲν εἶμαι ἢ ταπεινὸς ἀμαρτωλὸς καὶ εἰς τῶν ἀναξίων τοῦ Θεοῦ δούλων.

— Εἰς τὴν φωνὴν σας, λέγεται, αἱ ἀσθένειαι ἰῶνται καὶ αἱ ἀρρωστίαι καταπαύουσι. Πάτερ μου, ὀφείλετε ν' ἀπομακρύνετε τὸν θάνατον, ὅστις ἐρχεται ἐπ' ἐμέ.

— Μόνος ὁ Θεὸς δύναται νὰ ποιήσῃ τοιαῦτα θαύ-

Σιγερῆτος, κατασταθῆ δὲ οὕτω κηδεμῶν τοῦ νεαροῦ Χιλδεβέρτου καὶ διοικητῆς Αὐστρασίας. Διωκόμενος ὑπὸ τῆς τοῦ πατρὸς του καὶ τῆς Φρεδεγόνδης ὀργῆς, ἐπορεύθη ὅπως κρυβῆ εἰς τὸν τάφον τοῦ Ἁγ. Μαρτίνου. Ὁ Γρηγόριος ἀπεποιήθη νὰ παραδώσῃ αὐτόν. Ὁ βασιλεὺς ἔξαλλος γενόμενος ἔρχεται ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ του, ἵνα πολιορκήσῃ τὸ Τουροδοῦνον, ὁ μὲν δὲν θὰ σεβασθῆ τὸ ἄσυλον, ὅπερ καὶ αὐτοὶ οἱ ἔθνικοι ἐκῆδοντο. Ὁ Μεροβαῖος τότε μετεμφιεσθεὶς ἐδραπέτευσε καὶ ὑπήγε πρὸς συνάντησιν τῆς νεαρᾶς του συζύγου. Τότε ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς Φρεδεγόνδης ἠθέλησαν ἄπαντα αὐτῶν τὴν ἐκδικήσιν νὰ στρέψωσι κατὰ τοῦ ἐπισκόπου Ρουέννης Πρετεζτάτου, τοῦ εὐλογησαντος τοὺς γάμους τοῦ Μεροβαίου. Τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἐπίσκοποι συνήλθον τῷ 577 εἰς Παρισίους ὅπως δικάσωσιν αὐτόν. Ὁ Χιλπερίκος αὐτὸς ἐγένετο κατηγορὸς του. Ἡ ἀγανάκτησις του ἦτο τοσοῦτον σφοδρὰ καὶ τὸ ἄδικον τοῦ δεσπότη τοσοῦτον καταφανές, ὥστε ἡ καταδίκη του καθίστατο ἀναπόφευκτος. Ὁ Γρηγόριος ἀναλαβὼν μετὰ ζήλου τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ κατηγορουμένου, ἀνεξέπυρσε τὴν τῶν ἐπισκόπων τὸλμην, ὠριμώτερα δὲ ἐξέτασις ἐδέησε ν' ἀντικαταστήσῃ ἀπόφασιν οὐδὲν ἄλλο οὐσαν ἢ τὸ ἀπαύγαμα τῆς τοῦ βασιλέως βουλῆσεως καὶ ὀργῆς. Πάντα λίθον ἐκίνησαν ὁ Χιλπερίκος ὅπως κλονίσῃ ἢ δελεάσῃ τὸν Γρηγόριον. Μάταια προσπαθεῖται ὁ ἱεράρχης οὗτος ὑπερήσπισεν ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου ἴχνους ἀδυναμίας, τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα καὶ τὰ δίκαια τοῦ κατηγορουμένου. Ἐν τούτοις ὁ Πρετεζτάτος, κατόπιν ὁμολογίας διὰ ψευδῶν ὑποσχέσεων συγγνώμης ἐπιτευχθείσης, καθηρέθη καὶ ἐξωρίσθη, καταδίκη, ἣν ὁ μὲν Γρηγόριος ἐθώρησε καθ' ὑπερβολὴν αὐστηρὰν, ἀλλ' ἧτις τοσοῦτον ἐλάχιστον ἐδικαίωσε τὴν τῆς Φρεδεγόνδης ἐκδικήσιν, ὥστε βραδύτερον ἐνήργησεν ὅπως δολοφονηθῆ ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ρουέννης. Ὀλίγον μετὰ ταῦτα ἐδέησε καὶ αὐτὸς ὁ Γρηγόριος ν' ἀπολογηθῆ ἐνώπιον τοῦ Χιλπερίκου· συκοφάνται καθ' ὑποκλίνσιν τῆς Φρεδεγόνδης κατήγγειλαν τὸν ἐπίσκοπον Τουροδοῦνον, ὡς ἐξενεχόντα ὑβριστικὰς λέξεις κατὰ τοῦ βασιλέως καὶ συνομώσαντος κατὰ τῆς αὐτοῦ ἐξουσίας. Παρὰ τὸν κίνδυνον ἵνα παραδοθῆ καὶ πάλιν εἰς χεῖρας βασιλέως ἀδυνάτου καὶ βασιλίσσης ἑμμανοῦς ὁ Γρηγόριος μετέβη εἰς τὴν παρὰ τῆς Soissons τῶν ἐπισκόπων συνοδόν. Ὁ Χιλπερίκος ἂν καὶ ὄλιως ἀφωσιωμένος τῇ Φρεδεγόνδῃ, διετήρει οὐχ ἧττον σεβασμὸν πρὸς τὸ ἅγιον τοῦ ἐπισκόπου σχῆμα. Ὁ Γρηγόριος ἔσχε τὴν ἀδειαν νὰ δικαιοθῆ μόνον μεθ' ὅρκου ἐπὶ τῆς ἁγίας Τραπεζῆς. Ἡ δικαίωσις ἦτο ὡς ἐκ τούτου αὐτῇ καθ' ἑαυτήν τοσοῦτον ἐπαρκής, ὥστε ἡ τῶν ἐπισκόπων συνοδὸς ὀλίγον δεῖν ἀφώριξε τὸν βασιλέα, ἐτιμώρησε δὲ αὐστηρῶς τοὺς ψευδομαρτυράς.

(1) Ὁ Μεροβαῖος, υἱὸς τοῦ Χιλπερίκου, εἶχεν ἐγκαταλείψει τοὺς γονεῖς του ὅπως νυμφεῦθῃ τὴν Βρουνεχλιδν, χήραν τοῦ

ματὰ· σὰς ἐπαναλαμβάνω, παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ μόνου πρέπει νὰ ζητῶμεν αὐτά, ἐπεὶδὴ ἐγὼ ἄλλο δὲν εἶμαι ἢ ποταπὸς ἀμαρτωλός.

— Θὰ κατακλύσω διὰ δῶρων τὴν ἐν Τουροδοῦνῳ ἐκκλησίαν σου. Θὰ διατάξω νὰ κατασκευασθῆ λάβραξ ἐκ χρυσοῦ σφυρηλάτου διὰ τ' ἅγια λείψανα, ἄτινα ἐκ Ρώμης μετέφερες. Σοὶ ἀπονέμω χάριν εἰς δέκα φυλακισμένους. Σοὶ δίδω ὅσον χρυσοῦν καὶ ἂν μοι ζητήσης. Ἰασόν με μόνον.

— Δὲν δύναμαι ἢ νὰ δεθῶ τῷ Θεῷ ὑπὲρ ὑμῶν.

— Δεήθητι, δεήθητι· ἐπεὶδὴ δὲν δύναμαι βλέπειν ν' ἀποθάνω ἐπὶ τοῦ παρόντος· Ὁ υἱὸς μου Χλωθάριος δὲν ἔχει εἰσέτι τὴν ἀπαιτούμενην ἡλικίαν ὅπως βασιλεύσῃ ἡσύχως καὶ ἂν ἀποθάνω, τετελεσται δι' αὐτόν, τετελεσται διὰ τὴν τοῦ βασιλείου ἀσφάλειαν· ἀκριβὰ δὲ μοὶ ἐστοίχισεν ἡ ἀσφάλεια αὐτῇ· ἀρκετὸν αἶμα ἠναγκάσθη νὰ χύσῃ ὅπως κατορθώσῃ αὐτὴν. Ἰασόν με.

— Σὰς ἐπαναλαμβάνω, κραταιὰ βασίλισσα, ὅτι τὰ θαύματα ἀνήκουσι μόνον τῷ Θεῷ, δὲν ἐπιδαφιλεύει δὲ ταῦτα εἰς τὴν ἰδικὴν μου φωνὴν.

— Μοὶ ἀρνεῖσαι. Ἄ! ἀγνοεῖς λοιπὸν ὅτι εἶμαι ἡ βασίλισσα; ἀγνοεῖς λοιπὸν ὅτι δι' ἐνὸς νεύματος τῆς κεφαλῆς μου δύναμαι νὰ κάμω νὰ πέσῃ ἡ ἰδικὴ σου; Κέκτημαι βασανιστήρια παρατείνοντα τὸ ἀρτύριον πέραν τῆς ἐβδομάδος καὶ ἄνευ ἀναστολῆς καὶ ἀναψυχῆς· τὰ μεταχειρίζομαι δὲ πρὸς τιμωρίαν τῆς ἀπειθείας. Ἰασόν με λοιπὸν, ἢ ἐτοιμάσθητι· νὰ μαρτυρήσης καὶ ν' ἀποθάνης.

— Γενηθήτω τὸ θέλημα τοῦ Ὑψίστου, ὑπέλαθεν ὁ Γρηγόριος γρονυπετίσας.

Ἡ Φρεδεγόνδη ἀνεσκίρτησεν ἐπὶ τῆς κοίτης τῆς δίκην λεαίνης καὶ δρᾶττουσα ἀργυρᾶν σύριγγα ἔδωκε σπυρίον καλοῦσα ἅπαντας ὅσους πρὸ μικροῦ εἶχεν ἀπομακρύνει διὰ κινήσεως τῆς χειρὸς μόνον.

— Συλλάθετε τὸν ἄνθρωπον τοῦτον καὶ μαχαιρώσατέ τον, ἀνέκραξε.

Οἱ ὑπηρεταὶ ἐδίσταζον νὰ φέρωσιν ἀνίερον χεῖρα κατὰ τοῦ ἱεράρχου, ὅτε νεανίας τις ὠρμησας ταχέως ὡς ἀστραπὴ ἀνέτρεψε τὸν Γρηγόριον καὶ ὕψωσε κατ' αὐτοῦ τὸ ἐγγχειρίδιον ἐτοιμὸς νὰ πλήξῃ. Ἦτο ὁ συνοδεύσας τὸν ἐπίσκοπον ὑπηρετὴς.

Μίαν ἐτι στιγμήν, εἶπεν ἡ βασίλισσα. Περίμενε νεωτέραν μου διαταγὴν ὅπως τελειώσης, Κάρολε, ἀνδρείε μου, πιστέ μου Κάρολε. Θὰ ὑπακούσης, Γρηγόριε;

— Κύριε εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου ἐψιθύρισεν ὁ γρηαιός.

Ἀἴφνης ἡ Φρεδεγόνδη ἐμαλακύνθη ἀπέναντι τοιαύτης καρτερίας.

— Μακρὰν Κάρολε. Ἀφήσατέ με μόνην μετὰ τοῦ ἐπισκόπου τούτου, οὐδεὶς εἰσελθέτω πρὶν ἢ καλέσω αὐτόν διὰ τῆς σύριγγος μου. Ἐμπρός, ὑπάκουσον. Ἡ ἑτέρα τῶν δάδων ἃς ἐκράτουν αἱ δύο δεῦλαι ἐτέθη ἐπὶ τοῦ ἐπὶ τῇ χρήσει ταύτῃ προσηρμοσμένου ἐπὶ τοῦ τοίχου σιδηροῦ βραχίονος, ὁ δὲ Γρηγόριος ὄλιως τεταραγμένος, ὡς ἐκ τῆς πρὸ ὀλίγου ἐπισυμβάσεως σκηνῆς, εὐρέθη μόνος μετὰ τῆς βασιλίσσης.

— Δὲν δύνασαι λοιπὸν νὰ μὲ ἰάνης, δὲν κέκτησαι λοιπὸν τὴν δύναμιν τῶν θαυμάτων; Μοὶ ὁμνύεις τοῦτο εἰς τὴν σωτηρίαν σου;

— Σὰς τὸ ὁμνύω ἐνώπιον τῆς εἰκόνος ταύτης τοῦ Λυτρωτοῦ μου!

— Τότε Γρηγόριε, ἀφοῦ δὲν δύνασαι νὰ μοὶ παρά-

σχῆς ἀρωγὴν ὅπως ζήσω, ὀφείλεις νὰ μὲ προετοιμάσης ὅπως ἀποθάνω, καθήκον σου οὐχ ἧττον δυσχερὲς ἀκούεις; ν' ἀποθάνω. Πότε; αὐριον, τί λέγω, αὐτοστιγμὴ ἴσως. νὰ χάσω ὀλοτελῶς τὴν αὐτοβουλίαν μου! Δὲν θὰ ὑπάρχω ὅπως προστατεύσω τοῦθ' ὅπερ μετὰ πολλῆς δυσχερείας ἐδημιούργησα· τοῦθ' ὅπερ δαπάναις τῆς ἀναπαύσεώς μου εἰς τὸν κόσμον τοῦτον καὶ ἴσως, ἴσως τῆς σωτηρίας μου εἰς τὸν μέλλοντα ἐπλήρωσα, διότι ὁ θεὸς οὐδέποτε θὰ μὲ συγχωρήσῃ δι' ὅσον αἶμα ἔχυσα. Οὐδέποτε, δὲν ἔχει οὕτω ἐπίσκοπε;

— Βασίλισσα, ἡ εὐσπλαχνία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀπειρος· ἐπωφεληθῆτε ὅθεν τοῦ χρόνου, ὅστις σὰς μένει εἰσέτι, ὅπως καταστῆτε ἀξία τῆς εὐσπλαχνίας ταύτης καὶ τύχητε μετανοοῦσα τῆς συγχωρήσεως καὶ ἀφέσεως τῶν πλημμελημάτων ὑμῶν. Σώσατε τὴν ψυχὴν σας, ἀπαρνηθῆτε τὴν γῆν, ὅπως μεταρσιωθῆτε τῷ πνεύματι μέχρι τοῦ οὐρανοῦ.

— Δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἔλεος δι' ἐμέ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

Μία μόνον κραυγὴ μετανοίας, μία καὶ μόνη δύναιται νὰ εὕρῃ χάριν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Γέγραπται γὰρ κρούσατε καὶ ἀνοίγησεται ὑμῖν, μετανοήσατε.

Ἡ Φρεδεγόνδη ὑπηρετῆ βραδείως ἐπὶ τῆς κοίτης τῆς καὶ ἠτένισεν ἀσκαρδαμυκτῆ τὸν Γρηγόριον ἧτο ὠραία εἰσέτι· οὕτω δὲ κεκλιμένην, ἡμίγυμον, λυσίκομον, θὰ ἐξελάμβανε τις αὐτὴν ἀντὶ μαρμαρίνου ἀγάλματος λευκοῦ κατὰ πάντα ἐξαιρουμένων τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς κόμης ὡς συνήθιζον νὰ πράττωσιν οἱ μιζοβάρβαροι καλλιτέχναι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης παραμορφοῦντες τὰ Ρωμαϊκὰ μνημεῖα.

— Καὶ δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἔλεος δι' ἐμέ; ἠρώτησεν ἐτι ἀπαξ.

— Μετανοήσατε, ὁ καιρὸς ἐπέγει. Ὁ θάνατος ἴσως ἐκτείνει ἐφ' ὑμῶν τὴν χεῖρά του.

— Γίνου λοιπὸν πνευματικὸς μου, ἐπίσκοπε, καὶ ἄκουσον τὴν ἐξομολόγησίν μου. Μέλλεις νὰ ἀκούσης τρομερὰς λέξεις, ἀλλὰ σκέψθητι οἱ βασιλεῖς δὲν δύνανται κατ' οὐδένα τρόπον νὰ κανονίσωσι τὴν διαγωγὴν των συμφώνως πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους· ὅτι εἶναι ἐγκλημα διὰ τὸν ἰδιώτην καθίσταται ἀνάγκη δι' αὐτούς.

— Δὲν εἶσθε πλέον ἡ βασίλισσα κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην, ἀλλ' ἔνοχος ὀφείλουσα νὰ ἐξομολογηθῆ τὰς ἀμαρτίας αὐτῆς, νὰ ὑποβάλλῃ αὐτάς εἰς τὸν πνευματικὸν τῆς πατέρα καὶ νὰ μετανοήσῃ, διέκοψεν ἐπιβλητικῶς ὁ Γρηγόριος.

Ἡ βασίλισσα ἐφρίξεν εἰς τοὺς διακόφοντας αὐτὴν τοιμηροὺς τούτους λόγους, αὐτὴ ἐνώπιον τῆς ὁποίας οὐδεὶς πρὸ μικροῦ ἐτόλμα νὰ ὑψώσῃ τὴν φωνὴν ἄνευ τῆς ἀδείας τῆς. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀναλαβοῦσα ἠμωτέρως σκέψεις εἶπε·

— Ὁ Θεὸς ἃς δώσῃ εἰς ἐμέ τὴν δύναμιν νὰ εἶπω τὰ πάντα καὶ εἰς σὲ τὴν δύναμιν νὰ τὰ ἀκούσης.

— Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἶπεν ὁ ἐπίσκοπος, σὲ εὐλογῶ, καὶ ἀκούω τὴν ἐξομολόγησίν σου, διότι ἀνήκεις εἰς τὴν πίστιν τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου καὶ ἀποπτύεις μετὰ φρίκης τὰς ἐπαράτους αἱρέσεις τοῦ Ἀρείου καὶ τῶν ὀπαδῶν του. Λάλει, τέκνον μου· δὲν εἰ ἀκούει πλέον ἀμαρτωλός, ὡς σύ. Σὲ ἀκούει τὸ Ἁγιον Πνεῦμα.

Ἡ Φρεδεγόνδη προσέκλινε εἰς τὴν εὐλογίαν τοῦ ἱερωμένου, καὶ κατενύχθη διὰ τινὰς στιγμὰς.

— Δὲν κατάγομαι ἐκ βασιλικοῦ αἵματος, εἶπε τέλος.

Καί ἡ ὁμολογία αὕτη τῇ ἐστοίχησε πολύ, ἐπειδὴ ζωηρὸν ἐρύθημα ἐπορφύρωσε τὴν ὄψιν τῆς ἐπεκταθῆν μέ-
χρῃ τοῦ κόλπου τῆς.

— Ἐν ὧρᾳ θανάτου ἅπαντες οἱ θνητοὶ εἰσὶν ἴσοι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

— Ἄλλ' ἂν καὶ ἤμην πτωχὴ κόρη, ἡσθάνομην ἐν τῷ μυχῷ τῆς καρδίας μου μυστικὴν τινα φωνὴν ὑπὸ σκηνουμένην μεγαλεῖον· διὸ δὲν εὗρισκον ἀνάπαυαν μέ-
χρις ὅτου συγκατελέχθη μετὰ τῶν κυριῶν τῆς βασι-
λίσσης Αὐδοθήρας συζύγου τοῦ βασιλέως Χιλπερίου. Ὁ ἡγεμὼν οὗτος μόλις μὲ εἶδε μὲ ἠγάπησεν. «Ἄν ἤμην γῆρος, μὲ εἶπεν ἡμέραν τινὰ, θά ἐγίνεσο βασίλισσα». Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἦτο γῆρος.

Ὁ Γρηγόριος ἔφριξε.

— Μαίνε ἡσυχος, δέσποτα, δὲν πρόκειται ἀκόμη περὶ χύσεως αἵματος. Ἡ Αὐδοθήρα εἶχε πρὸ μικροῦ τέξῃ νεογνόν. Ὅτε ἐγένετο ἐνέα ἡμερῶν ἀμφότεραι ἐφέρομεν αὐτὸ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἐφρόντισα νὰ μὴ εὗρεθῆ παροῦσα ἡ μήτηρ τῆς βασιλίσσης, ἥτις ἐμέλλε νὰ τὸ ἀναδεθῆ. «Γίνετε σεῖς ἡ ἰδία ἀνάδοχος τοῦ υἱοῦ σας» τῇ εἶπον. Ὁ ἱερεὺς, ὃν εἶχον κερδίσει διὰ τοῦ χρυσοῦ, δὲν ὑπέμνησεν εἰς τὴν βασίλισσαν, ὅτι ἐνδίδουσα εἰς τὴν συμβουλὴν ταύτην ὁ μετὰ τοῦ Χιλπερίου γάμος τῆς ἀπέβαινε ἐναγῆς καὶ ἔπρεπε ἐξ ἀνάγκης νὰ διαλυθῆ. Ἡ ἱεροτελεστία ἐξετελέσθη, ἐγὼ δὲ ἔδραμον πρὸς τὸν βασιλέα.

— Δὲν ἔχετε πλέον σύζυγον, τῷ λέγω, καὶ τῷ διηγοῦμαι τὴν πανουργίαν μου.

— Περιφρημα, εἶπεν ἡ βασίλισσα θὰ εἰσελθῆ πά-
ραυτα εἰς μονὴν τινα· διαζεύγνυμι αὐτήν. Θὰ νυμφευθῶ τέλος τὴν ὠραίαν Γαλοβίνδην ἀδελφὴν τῆς Βρουνεχιλ-
δης. Τῷ ὄντι προτίμησε ἐμοῦ τὴν τοῦ βασιλέως τῆς Ἰσπανίας θυγατέρα, τὴν γυναικαδέλφην ταύτην τοῦ βασιλέως τῆς Αὐστρασίας Σιγεβέρτου. Ἦτο νέα καὶ ὠραία, ὡς ἐκ τοῦτου ἐπίφοδος ἀντίπαλος.

Ἐν ἔτος μετὰ ταῦτα ἤμην βασίλισσα τῆς Γαλλίας. Ἡ Γαλοβίνδη εἶχεν εὗρεθῆ τεθνηκυῖα ἐπὶ τῆς κλί-
νης τῆς...

— Ὁ θεὸς μου εὐσπλαχνίσθητι αὐτήν, μετανοεῖ, ἐψι-
θύρσει ὁ Γρηγόριος.

— Ὁ Σιγεβέρτος ἠθέλησε νὰ ἐκδικηθῆ τὸν θάνατον τῆς ἀδελφῆς του ἐκήρυξε τῷ Χιλπερίῳ τὸν πόλεμον, καὶ μᾶς ἐπολιόρησεν εἰς Τουρνούακον (Tournay) ὀλίγας ἔτι ἡμέρας καὶ ἔπιπτον εἰς τὰς χεῖράς του. Εἶχον τότε δύο ὑπηρέτας πιστούς, γεννηθέντας ἐν Θηρουανίᾳ. Τοὺς δίδω δύο δηλητηριώδη ἐγγχειρίδια. Τρεῖς ἡμέρας μετὰ ταῦτα ὁ στρατὸς τοῦ Σιγεβέρτου ἀπεμακρύνετο τοῦ Τουρνούακου ἀποκομίζων μεθ' ἑαυτοῦ τὸ πτώμα τοῦ βασιλέως του, ὅπερ ἔφερε δύο πλεγγὰς ἐγγχειριδίου· εἶτα ἡ Βρουνεχιλδὴ ἐπέπεσε εἰς τὰς χεῖράς μου, ἡ Βρουνεχιλδὴ, ἥτις ἠθέλησε νὰ μὲ καταστρέψῃ, αὕτη καὶ αἱ θυγατέρες τῆς. Τὴν ἔρριψα ἐντὸς μονῆς ἐν Ρουένῃ· ἐκεῖ καθ' ἑκάστην τῇ διαταγῇ μου τὴν κατεσπάραττον ἐκ ραβδισμῶν ἐπανα-
λαμβάνοντες. Ἐν ὀνόματι τῆς βασιλίσσης Φρεδεγόνδης.

Ὁ Γρηγόριος ἐκρυψε τὸ πρόσωπον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ.

Ὁ Χιλπερίκος ἔσχεν ἐκ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς τρία τέ-
κνα, μέλλοντα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς των καὶ πρὸς βλάβην τῶν υἱῶν μου νὰ βασιλεύσωσι· καὶ τὰ τρία ἀπέθανον. Τέλος ὁ Χιλπερίκος αὐτὸς ἔπεσε ὑπὸ τὰ κτυπήματα τοῦ Λανδρού, καὶ οὕτω κατέστην ἐπίτροπος τοῦ βασιλείου. Βλέπεις καλῶς ὅτι ὁ Θεὸς σου ἀδυνατεῖ νὰ μὲ συγχωρήσῃ!

— Ἐξακολουθεῖτε τὴν ἐξομολόγησίν σας ἀμαρτωλῆ.

— Εἶναι ἀνάγκη νὰ σοὶ εἶπω ὅτι γινώσκεις; Τὴν δολοφονίαν τοῦ ἐπισκόπου Πρετεξτάτου τολμήσαντος νὰ μὴ μὲ ὑπακούσῃ, τὴν ἀποτυχοῦσαν ἀπόπειραν, ἣν ἔκα-
μον διὰ δύο ρασσοφόρων κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ βασιλέως Αὐστρασίας καὶ κατὰ τοῦ ἰδίου Γοντράνου· τοῦ Γοντρά-
νου, τοῦ βασιλέως τῆς Βουργουνδίας, τοῦ Γοντράνου τοῦ εὐεργέτου μου, τοῦ προστατεύσαντός με ἀπὸ τοῦ Χιλδε-
βέρτου, ὅτε δὲν εἶχον πλέον ὡς ἄστυλον καὶ βασιλείαν ἢ τὴν στοὰν ἐκκλησίας. Ἰδοὺ τὸ πᾶν.

Ὅτε ἔπαυσε ἀνύψωσε πρὸς τὸν ἱεράρχην βλέμματα πλήρη δισταγμοῦ καὶ ἀπελπισίας.

Τότε ὁ Γρηγόριος ἠνωρθώθη καθ' ὄλον τὸ μήκος τοῦ σώματός του καὶ προσέθη μεγαλοπρεπῶς πλησίον τῆς κλίνης.

— Φρεδεγόνδη, ἠρώτησε μετὰ φωνῆς ἐπισήμου, με-
ταμελεῖσθε εἰλικρινῶς;

— Μεταμελοῦμαι.

— Ἐνδίδετε νὰ ὑποσῆτε τὴν ὑπὸ τοῦ Ἁγ. Πνεύ-
ματος διὰ τοῦ στόματός μου ἐπιβληθησομένην ὑμῖν ποινήν;

— Ἐνδίδω.

— Καταλαμβάνετε τὸ μέγεθος τῶν ἀνοσιουργημά-
των σας καὶ ἀναγνωρίζετε ὅτι εἰσθε ἀξία τοῦ ἔθους καὶ τῆς κλωνίου κολάσεως;

— Τὸ ἀναγνωρίζω.

Λοιπὸν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀκροασθητέ καὶ ὑπακούσατε.

Ἐκδυθητέ ἀπάντων τῆς βασιλείας τῶν ἐμβλημάτων, διατάξατε νὰ σᾶς κατακλίνωσιν ἐπὶ τῆς σποδοῦ καὶ πε-
ρισυναγάγετε περὶ ὑμᾶς ἅπασαν τὴν αὐλὴν σας, ἵνα οἱ μάρτυρες τῶν ἀμαρτημάτων καὶ τῆς ἰσχύος σας ἰδῶσι τὸν ἐξευτελισμὸν καὶ ἀκούσωσι τοὺς τῆς μετανοίας λό-
γους σας. Ζητήσατε συγγνώμην διὰ τὰ σκάνδαλα, ἅ-
τινα ἐπροξενήσατε αὐτοῖς· ταπεινωθητέ, ἐπειδὴ ἡ παρὰ Θεοῦ ἄφεςις διὰ μόνης τῆς θυσίας ταύτης ἐξαγοράζεται.

— Σὲ ὑπακούω, ἱερεῦ.

— Προσέτι, ὀρκισθητέ μου, ὀρκισθητέ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς τοῦ Εὐαγγελίου βίβλου, ὅτι ἂν ὁ Θεὸς δὲν ἀνακαλέσῃ ὑμᾶς παρ' ἑαυτῷ ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὅτι ἂν τυχὸν ἰαθῆτε.

— Νὰ ἰαθῶ! νὰ ἰαθῶ! Πᾶσα λοιπὸν ἐλπίς ἰάσεως δὲν ἀπώλεσθη εἰσέτι; ὦ! γινώσκεις τί σὲ ὑπεσχέθη ἂν ἐποίησι τὸ θαῦμα τοῦτο...

— Ὁρκισθητέ μοι, ὅτι θὰ εἰσελθετε ἐν τινὶ μονῇ ὅ-
πως διέλθητε τὸ ὑπόλοιπον τοῦ βίου σας ἐν μετανοίᾳ καὶ κλαύσει δια τὰ ἐγκλήματά σας.

— Μίαν μονὴν δι' ἐμὲ! Διεφθάρης ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν μου; Ἄ! δέσποτα, ἀγνοεῖς λοιπὸν ὅτι δύναμαι ἀκόμη νὰ ἐκδικηθῶ, ὅτι δύναμαι ἀκόμη νὰ κάμω νὰ πέσῃ ἡ κε-
φαλὴ σου, ἄφρον...

— Ἐν ὀνόματι τοῦ ὑψίστου, διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς σας, μετανοήσατε; μετανοήσατε· οὔτε μία ὠρα δὲν σᾶς μένει ὅπως σωθῆτε ἐκ τῆς κολάσεως. Μετανοή-
σατε!

— Μετανοῶ, ἀλλὰ καθόλου μονή! ἀκούεις καλῶς; Θέλω ν' ἀποθάνω ὡς ἔζησα, βασίλισσα τῆς Soissons καὶ τῆς Λουτεκίας.

Λαβοῦσα τότε τὸ ἀργυροῦν σείστρον τῆς ἐξήγαγεν ἡ-
χους τινας, εἰτινες ἠνάγκασαν ἕνα θαλαμηπόλον νὰ προσ-
έλθῃ.

— Νὰ μὲ κατακλίνωσιν ἐπὶ τῆς σποδοῦ καὶ νὰ εἰσ-
έλθῃ ἕκαστος ἐλευθέρως εἰς τὸ παλάτιον ὅπως ἀκούσῃ

τὸν ἐξίλωστικὸν κανόνα τῆς βασιλίσσης Φρεδεγόνδης, ἥτις ἀποθνήσκει.

Ἐνὸν καὶ μεγαλοπρεπῆς θέαμα παρείχεν ἡ τέως το-
σοῦτον τρομερὰ βασίλισσα αὕτη, ἐξηπλωμένη ἐπὶ τῆς σποδοῦ πρὸ τῶν ποδῶν ἐνὸς ἐπισκόπου καὶ περιστοιχο-
μένη ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν καὶ σωματοφυλάκων τῆς. Μόνον δάδες τινὲς ἐφώτιζον τοὺς περὶ τὴν Φρεδεγόνδην σχημα-
τιζομένους ὀμίλλους, διαχέουσαι ἐπ' αὐτῆς τὴν ὑποτρέ-
μουσαν αὐγὴν των.

— Ἀκροασθητέ μου, εἶπε· ζητῶ συγγνώμην παρὰ Θεοῦ καὶ παρ' ἀνθρώπων. Ἄς μὲ συγχωρήσωσιν καὶ ἄς προηγηθῆ τῆς θείας ἢ ἐπίγειος ἄφεσις. Ἀνοιξατε τὰ δε-
σμωτήρια καὶ εἶπατε εἰς τοὺς δεσμώτας! Εἰσθε ἐλευθε-
ροί, δέεσθε ὑπὲρ τῆς βασιλίσσης. Χάρις! χάρις!... Εἶ-
σαι εὐχαριστημένος ἐπίσκοπε Γρηγόριε;

Ὁ ἱεράρχης ἐκλινεν ἀμφότερα τὰ γόνατα, ὑλόγησε τὴν βασίλισσαν καὶ ἤρξατο τῆς ἱεροτελεστίας τῆς τελευ-
ταίας μυρώσεως. Εἶτα, ὅτε ἐτελείωσεν, ἔστρεψε πρὸς τὸ κατὰ τὸ παράδειγμά του γονυπετήσαν πλήθος.

— De profundis τέκνα μου, εἶπεν.

Ἡ ψυχὴ τῆς Φρεδεγόνδης παρίστατο ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Φρεδεγόνδη ἐνεταφιάσθη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ Sain -
Germain des Prés. Ὑπάρχει ἐν τῷ χορῷ τῆς ἐκκλησίας ταύτης, λέγει ὁ πατὴρ Δανιήλ, τάφος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου φαίνεται ψηφιδωτὴ ἡ ἐπίπεδος εἰκὼν βασιλίσ-
σης· διατείνονται ὅτι εἶναι ἡ εἰκὼν τῆς Φρεδεγόνδης, τοῦτο δὲ λέγει καὶ ἡ ἐπιγραφή. Μεγάλῃ πιθανότητι ὑ-
πάρχει ὅτι ἡ εἰκὼν αὕτη εἶναι πρωτότυπος καὶ ὅτι δὲν εἶναι παντάπασιν ἔργον ποιηθῆν πολλοῦς αἰῶνας μετὰ τὸν θάνατον, ἥς παριστάνει ἡγεμονίδος, ὡς οἱ τάφοι τοῦ Χιλδεβέρτου καὶ Χιλπερίου, οὓς βλέπει τις ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐκκλησίᾳ. Ὁ κ. Λενοάρ πιστεύει ὅτι τὸ ἐκ σμίλτου ψη-
φιδωμα τοῦτο εἶναι τοῦ ἔτους 600, ἀλλ' ὅτι ἡ ἐπιγραφή:
Fredegondia regina uxor Chilpirici regis
εἶναι νεωτέρας ἐποχῆς. Τὸ μνημεῖον τοῦτο εὕρεται εἰς τὸ τῶν γαλλικῶν μνημείων Μουσεῖον.

Ἰωάννης Καλοῦτης

ΡΕΜΒΑΣΜΟΙ

Μονήρης καὶ μελαγχολικὴ βαδίσασα πρῶϊαν τινὰ εἰς τὴν ἀκτὴν ἐκάθησα ἐπὶ τινος βράχου ἀδεσπότης δια-
σχίζοντος τὸ ἀφρίζον ὕδωρ καὶ μὲ τὸ ἀλεξίλιον ἀνά χει-
ρας, ἵνα προφυλάττωμαι ἀπὸ τῶν καυστικῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων, ἐρρίφθη εἰς ρεμβασμοὺς ἀτέρμονας, εἰς ρεμβασ-
μοὺς κινουμένους, ὡς ἀενάως κινεῖται τὸ ἐπιχαρίτως κορυφούμενον καὶ καταθραυόμενον κύμα.

Ἀεράκι δροσερὸ καὶ λεπτὸ ἐθώπευε τὴν παρεῖάν μου καὶ προσεπάθει νὰ εἰσδύσῃ μέχρι τῆς καρδίας μου, ἵνα καὶ αὐτήν, εἰ δυνατόν, δροσίω· βαρκοῦλες μὲ ὀλόλευκα πανάκια διέσχίζον τὴν κοιμωμένην θάλασσαν καὶ ἄσματα ναυτῶν τῶν ἐκεῖ ἠγυροβλημένων πλοιαρίων ἐπληρουν τὸν ἀέρα, αἱ δὲ τοῦ ἡλίου ποικιλόχρωοι ἀκτίνες ἀντανα-
κλώμεναι ἐν τῷ ὕδατι ἀπετέλουν θέαμα μεγαλοπρεπέ-
στατον, θέαμα σπανιώτατον, τοσοῦτον μᾶλλον, καθόσον τὰ ἐν τῇ θάλασσᾳ ἀτμόπλοια, ὡς γίγαντες ὑπερήφανοι, ἀντενακλῶντο ἐν αὐτῇ μεθ' ὄλων τῶν παραρτημάτων.

Ἦτο σπανία ἡ πρῶια ἐκεῖνη, πᾶς τις θὰ ἔλεγεν,

ἀλλ' ἐγὼ ὑπὸ μυρίων καταληφθεῖσα σκέψεων, δὲν ἠδύ-
νήθη ἐπὶ πολὺ ν' ἀπολαύω αὐτήν...

ὦ! πόσοι στεναγμοὶ διέφυγον τοῦ πάλλοντος στή-
θους μου καὶ πόσα δάκρυα πικρὰ ἐκύλισαν ἐκ τῶν ὀφθαλ-
μῶν μου, μόνον ἐκεῖνο τὸ κύμα τὸ ὑπὸ τοὺς πόδας μου θραυόμενον καὶ προσπαθοῦν μέχρι τῶν παρειῶν μου ν' ἀνέλθῃ, ἵνα ἀποπλύνῃ τὰ ρέοντα δάκρυα, μόνον ἐκεῖνο λέγω, δύναται νὰ μαρτυρήσῃ.

Ἀλλὰ μήπως ἐγὼ πρώτη ἐν τῇ ρέμβῃ μου ἐστέναζα καὶ ἐδάκρυσα; Πόσοι καὶ πόσοι πρὸ ἐμοῦ ἐρέμβασαν καὶ θὰ ρεμβάσωσι πληρῶντες τὸν ἀέρα μετὰ τὸν ἦχον τῆς θλίψεως καὶ τῆς ἀπογοητεύσεως. Ἀλλὰ καὶ πόσοι παλ-
μοὶ δὲν διέφυγον ἀπὸ στήθη μετὰ χάριτος καὶ εὐτυχίας;

Ἐπειδὴ ὅμως θύελλα προεμνηύετο ἐν τῇ καρδίᾳ μου διὰ τοῦτο ἐγεγρηθεῖσα καὶ βαδίσασα πάλιν ἐπ' ὀλίγον κατὰ μήκος τῆς ἀκτῆς, ἵνα σκορπίσω ὀλίγην ἀπελπισίαν εἰς τὸ ἄπειρον, ἀπεμακρύνθη ψιθυρίζουσα πρὸς ἀνακούφισιν τὸ κατὰ τὸν εἰπόντα ἢ ἐλπίς εἶναι ἡ καλφεγγῆς δῆς, ἡ ὀδηγοῦσα τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰς σκολιάς ἀτραπῶν καὶ ἐρεβώδεις τοῦ βίου τρίβους· εἶναι τὸ παμφαῆς σέλας ὑπὸ τὴν αἴγλην τοῦ ὁποίου διασχίζομεν τὴν Σαχάραν τοῦ βίου.

Ἀθήνησιν, 20 Ἰανουαρίου 1900.

Μαρίκα Γ. Μιχαλοπούλου

ΣΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΜΟΥ

Δὲ θέλω πλεῖα τὴ θλίψη σου νὰ ἐκφράξῃ
Κανείς γιὰ τὸ θλιμμένο ποιητῆ,
Κανείς στὸ κόσμῳ αὐτὸ νὰ μὴ στεναζῇ
Γι' αὐτὸν ποῦ σὰν ἀχτίδα θὰ δύσνη.

Δὲ θέλω νὰ σοῦ ὑγραίνεται τὸ μάτι
Σὰ μὲ θωρῆς, ἀχάριστε θνητέ,
Ἄν φλόγες ἡ καρδιά μου εἶνε γιομάτη
Τὸ δάκρυ δὲ σοῦ ζήτησα ποτέ.

Μόνον σὲ σὲ, πατέρα μου, θὰ δεῖξω
Τῆς καρδιάς μου τὴν ἀπειρὴ στοργή
Καὶ τοὺς πόνους τοῦ στήθους μου θὰ πνίξω
Δείχοντάς σου τὴ μαῦρην μου πλῆγῃ.

Θέλω στὸν κόσμῳ ἀγνωρίστος νὰ μείνω
Φαρμάκι νὰ ροφήσω στὴ ζωῇ
Καὶ στὸ λαγκάδι ἀπόμωρα σὰν κοῖνο
Νὰ χύσω μῦρο μόνον ἕνα προῖ.

Κι' ὅπου μουγκρίζει ἡ μαῦρην ἀνεμοζάλη
Νὰ φέρνω τὴ γαλήνη καὶ τὸ φῶς,
Νὰ γέρνω στὸ ζῆτιῶνον τὸ κεφάλι
Στὸν πλοῦσιον νᾶμαι γίγας τρομερὸς

Ἄσε, χρυσὲ πατέρα, τὸ παιδί σου
Στοῦ κόσμου νὰ περῶνῃ τὲς καταχνιές
Κι' ὅ,τι μεγάλο ἐπῆρε ἀπ' τὴ ψυχὴ σου
Θὰ τὸ ἀφήσῃ στὲς ὑστερες γενιές.

Ἄσε νὰ ζῶ στὸν ἄπλαστον αἰθέρα,
Ἄσε λυτὰ τὰ μαῦρά μου φτερά,
Μὴ μ' ὀδηγᾶς, ὀλόγλυκε πατέρα,
Στὸ μέλλον νὰ ξανοίξω τὴ χαρὰ.

Σωτήρης Ε. Σκίπης

ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Ἵπῃρξέ ποτε εἰς ἀθησαυρὸς καπιτάνιος τοῦ ὀπίου ἢ σύζυγος ἦτο ἔγκυος ἀμφότεροι ἤρχισαν τὴν ὁδοπορίαν. Ὁ ἀνὴρ ἵππευεν ἵππον, ἡ δὲ γυνὴ ἔγκυον φορβάδα παρακολουθουμένη ἀπὸ πῶλον ἐνὸς ἔτους.

Καθ' ὁδὸν συνήντησαν τὸν διάβολον μετεμφισμένον εἰς γέροισα ἐπαίτην.

Ἵ) Διάβολος τότε πλησίασας αὐτοὺς προσκρούει, πίπτει· ἐπειτα δὲ στραφεὶς πρὸς τὸν καπιτάνιον ἰκετευτικῶς τῷ εἶπε: βοηθήσατέ με νὰ σηκωθῶ, διότι δὲν ἔχω δυνάμεις.

Ὁ ἀνὴρ κατέβη τοῦ ἵππου, τὸν ἐβοήθησεν.

Ὁ γέρον τότε τὸν ἠρώτησε τί περισσότερο ἐπεθύμει.

— Οὐδὲν θέλω, ἀπήντησεν ὁ καπιτάνιος, μόνον ἐπεθύμουν νὰ ἐννοῶ ὄλων τῶν ζῶων τὴν γλῶσσαν.

— Ἄνοιξε τὸ στόμα, ἐπανέλαθεν ὁ ἐπαίτης.

Ὁ ἀνὴρ τὸ ἤνοιξε καὶ ὁ διάβολος ἔπτυσε μέσα. Τοιοῦτοτρόπως ἔμαθε τὴν γλῶσσαν ὄλων τῶν ζῶων τῆς Ἀθησαυρίας.

Ὁ διάβολος ἀνεχώρησεν. Ἡ γυνὴ οὐδὲν ἐγνώριζεν.

Ὁ καπιτάνιος ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον καὶ ἤκουσε τὸν πῶλον λέγοντα εἰς τὴν μητέρα.

— Μητέρα, μὴ τρέγγης τόσον, εἶμαι κουρασμένος καὶ δὲν δύναμαι νὰ σὲ παρακολουθῶ.

— Δὲν ἐντρέπεται; ἐπανέλαθεν ἡ μήτηρ, δὲν βλέπεις ὅτι ἐγὼ φέρω δύο ἀνθρώπους ἐπάνω μου καὶ ἕνα εἰς τὴν κοιλίαν μου καὶ ὅμως δὲν παραπονούμαι.

Ὁ εὐσπλαγγὸς καπιτάνιος τοῦτο ἀκούσας κατῆλθε τοῦ ἵππου, παρεκάλεσε τὴν γυναῖκα του νὰ κατεβῆ ἀπὸ τὴν φορβάδα καὶ νὰ ἵππεύσῃ τὸν ἵππον.

Ἡ σύζυγος ὑπήκουσεν, ἀλλ' ἤθελε νὰ μάθῃ ἀπὸ τὸν σύζυγον τὸ αἴτιον. Οὗτος ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ τὸ εἴπῃ, διότι ὁ διάβολος, ἐπὶ ποιῆθ' ἰθανάτου εἶχε εἰς αὐτὸν ἀπαγορεύσει τὴν ἐκμυστήρεσιν.

Ἡ σύζυγος ἦτο ἔγκυος καὶ εἶχε τὸ δικαίωμα τῶν ὀρέξεων, διὸ καὶ ἐπέμενε.

— Ἄν δὲν μοῦ τὸ λέγῃς, δὲν σὲ ἀγαπῶ πλέον, ἐπανέλαθεν.

Ὁ σύζυγος διὰ παρακλήσεων τῇ ἔκαμνε γνωστόν, ὅτι ἂν τοῦτο πράξῃ θὰ ἀπέθνησκε, ἀλλ' ἡ σύζυγος, ἥτις ἦτο πολὺ περίεργος ἄμα δὲ καὶ κακὴ εἶπε:

— Πέσμου το καὶ ἐπειτα 'πέθανε.

Τότε ὁ σύζυγος ὑπακούσας ἀπήντησε.

— Καλὰ, ἄς μεταβῶμεν εἰς τὴν οἰκίαν, ἠτοίμασε τὰ τῆς κηδείας μου καὶ θὰ σοῦ τὸ εἶπῶ καὶ ἄς ἀποθάνω.

Φθάσασα εἰς τὴν οἰκίαν ἡ ἀνυπόμονος σύζυγος ἠτοίμασε τὰ τῆς κηδείας τοῦ συζύγου, ὅστις ἰδὼν ὅτι τὰ πάντα ἦσαν ἔτοιμα καὶ ἡ ζωὴ ὠραία ἠθέλησε νὰ περιμείνῃ μέχρι τοῦ κελადήματος τοῦ πετεινοῦ.

Ἄμα ὁ πετεινὸς ἐκελάδησεν ὁ σκύλος εἶπε:

— Διατί κελადῆς ἐνῶ ὁ κύριός μας, πλησιάζει εἰς τὸν θάνατον;

— Ὁ κύριός μας εἶνε τρελλός, ἀπήντησεν ὁ πετεινός.

— Διατί; ἐπανέλαθεν ὁ κύων.

— Διότι ἔχει μίαν καὶ μόνην σύζυγον καὶ εἶχε τὴν βλακίαν νὰ τῇ διηγῆθ' ἡ μυστικὴν του. Ἐγὼ ἔχω περισσότερας ἀπὸ τριάκοντα, ἠρέφω ἄλλας, ἀλλὰ εἰς οὐ-

δεμίαν λέγω τὰ μυστικά μου. Ἄν ἤμην ἐγὼ εἰς τὴν θέσιν του, θὰ ἔπερνα ἕνα καλὸ ξύλο καὶ θὰ ἔδερνα καλὰ καλὰ αὐτὴν τὴν περίεργον. Τότε θὰ ἔβλεπες.

Ὁ σύζυγος, ὁ ὁποῖος ἤκουσεν ὄλον τὸν διάλογον μετὰ τοῦ σκύλου καὶ τοῦ πετεινοῦ, ἐσκέφθη, καί, ἄμ' ἔπος, ἄμ' ἔργον, ἤρχισε νὰ ξυλιζέ, δικαίως τὴν σύζυγόν του, ἥτις, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, δὲν ἐσκέπτετο πλέον διὰ νὰ μάθῃ τὰ μυστικά τοῦ συζύγου της.

Ἦμέραν τινὰ ὁ ἀθησαυρὸς οὗτος καπιτάνιος μετέβη εἰς τὴν ἐξοχὴν, ἐνῶ οἱ βόες εἰργάζοντο. Ἦκουσε δὲ ὅτι οὗτο: ἔλεγεν εἰς τὸν ὄνον, ὅστις ἦτο πλησίον των.

— Καλὴ ἡμέραν, ἀδελφέ, τί κάνεις;

— Καλὰ, ἀπήντησεν ὁ ὄνος.

— Εὐτυχῆς ἦσαι, ἐπανέλαθεν εἰς βοῦς, ἐγὼ εἶμαι πολὺ κακὰ, ἐργάζομαι ὄλην τὴν ἡμέραν τὰ κτήματα τοῦ κυρίου μου.

— Ἀλλὰ διατί, δὲν ψεύδεσαι; ἐπανέλαθεν ὁ ὄνος, προσποιήσου τὸν ἀσθενῆ, πέσε εἰς τὴν γῆν καὶ ὁ κύριός βεβαίως δὲν θὰ σὲ στείλῃ εἰς τὴν ἐργασίαν.

Ὁ κύριος τὰ πάντα ἤκουσε.

Τὴν ἐπιούσαν ὁ βοῦς ἐξετέλεσε τὴν συμβουλὴν τοῦ ὄνου. Ὅταν τὴν πρωΐαν ὁ χωρικός μετέβη εἰς τὸν σταῦλον διὰ νὰ λάβῃ τὰ ζῶα τῆς ἐργασίας, εὔρε τὸν πονηρὸν βοῦν ἀσθενῆ καὶ μὴ δυνάμενον νὰ σηκωθῇ.

Ὁ χωρικός μετέβη εἰς τὸν κύριον καὶ διηγῆθη τὸ συμβάν. Ὁ κύριος διέταξε νὰ θέσωσιν εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἀσθενοῦς βοός, τὸν σύμβουλον ὄνον καὶ νὰ τὸν κτυπήσωσι δυνατὰ ἂν δὲν ἤθελε νὰ ἐργασθῇ.

Ὁ δυστυχῆς ὄνος εἰργάσθη καθ' ὄλην τὴν ἡμέραν, καὶ καθ' ὄλην τὴν ἡμέραν ἐξυλιζέτο. Φθάσας εἰς τὸν σταῦλον εὔρε τὸν βοῦν τὸν προσποιούμενον εἰσέτι τὸν ἀσθενῆ καὶ τὸν ἠρώτησε πῶς εἶχε περάσει τὴν ἡμέραν.

— Εἶσαι ὁ σωτήρας μου, ἀπήντησεν ὁ βοῦς, πρῶτα ὑποχρεούμην πάντοτε νὰ ἐργάζομαι, καὶ τώρα μὲ τὸν τρόπον τὸν ὁποῖον μὲ ἔδειξες κατῶρθωσα νὰ εἶμαι πλέον ἐλεόθερος, καὶ σήμερον ἐνῶ εἰργαζόμενον ὠμίλου διὰ σέ. Ὁ βοῦς παρεκάλεσε τὸν ὄνον νὰ τοῦ διηγῆθ' ἡ πάντα.

— Μάθε, ἐπανέλαθε τότε, ὅτι ὁ κύριος διέταξε τὸν χωρικόν, ἂν αὐριον εἶσαι ἀσθενῆς νὰ σὲ πωλήσῃ εἰς τὸν κρεωπώλην.

Τοῦτο ἀκούσας ὁ βοῦς ἐσκέφθη ἀμέσως περὶ σωφρονήσεως καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἐργασίαν.

(Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ)

Σπυριδῶν Δε-Βιάζης

ΑΝΟΙΚΤΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑ

Φίλε μου,

Εἶδα καὶ δὲ θύμωσες, ποῦ τάβαλα, στὸ ἄλλο μου γράμμα μ' ἕνα μεγάλο δάσκαλο, γι' αὐτὸ πέρνω θάρρος νὰ 'στὰ 'πὼ ὅλα ὅσα καταλαβαίνω παστρικά καὶ ἕα-στερα. Ἄν ἐξετάσης, φίλε μου, καλὰ καλὰ, θὰ 'δῆς πῶς ὄλοι μας οἱ μεγάλοι δάσκαλοι ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ ἐλευθερωθήκαμε δὲν ἐβοήθησαν, ὅπως ἔπρεπε τῇ φιλολογίᾳ μας, μάλιστα τὴν ἐβλαψαν. Δὲν εἰδείξαν σ' αὐτὴ τὴν ἀγάπην, ποῦ ἔπρεπε νὰ δείξουν, κα ἰδὲν ἕκαμαν ὅ,τι ἦτο καθήκον τους νὰ κάμουν. Ὅλη τὴν προσοχὴν τους τὴν εἶχαν στοὺς ἀρχαίους καὶ μόνον ἐβγαλαν στῆ μέση τὸ

γλωσσικὸ ζήτημα καὶ ἐρρίζαν πολλοὺς νέους στὸ βάραθρο, ποῦ ἤμποροῦσαν νὰ κάμουν κάτι μεγάλο. Ἀκόμα μία αἰτία. ποῦ ἐβλαψαν περισσότερο, εἶναι ποῦ σχεδὸν ὄλοι τους ἤθελαν καλὰ καὶ σώνει νὰ βαπτισθοῦν ποιηταὶ καὶ ἐφύτρωναν ἐκεῖ ποῦ δὲν τοὺς ἔσπειρε κανεὶς καὶ μὲ τὸν βαρὺ τους ὄγκο δὲν ἄφιναν ν' ἀντίστη κανένα λουλουδάκι καὶ ἂν παράμερα ἔνθιζε κανένα, κ' ἐκείνο τὸ μαραίνανε μὲ τὰ χυτῶτά τους.

Σήμερα εἶναι ἡ ἀλήθεια πῶς οἱ διηγηματογράφοι μας καὶ οἱ ποιηταὶ μας δὲν ἀκούν πειὰ τοὺς δασκάλους καὶ τραβοῦν τὸ δρόμο, ποῦ θὰ τοὺς φέρῃ 'ψηλά στὸν Παρνασσό. Πρέπει νὰ σταματήσουμε ἐδῶ μὴ στιγμὴ καὶ νὰ ὁμολογήσουμε, πῶς ὁ Ψυχάρης μολονότι: μπορεὶ νὰ κάμῃ πολλά παραπατήματα εἰς τὴν χρῆσιν τῆς γλώσσας, ὅμως αἱ ἀρχαὶ του καὶ αἱ βάσεις του εἶναι ἀληθινὰ καὶ στερεὰ καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ μόνος, ποῦ εἰδείξει πῶς ἀγαπάει τὴν νεωτέραν μας φιλολογίαν καὶ δὲν τὴν περιφρονεῖ, καθὼς τόσοι καὶ τόσοι δάσκαλοι. Οἱ δάσκαλοι θέλουν καλὰ καὶ σώνει νὰ μᾶς κάμουν ἀρχαίους ἀνθρώπους καὶ νὰ 'μιλάμε ἀκόμα 'σὰν τοὺς ἀρχαίους κ' ἐρχεται σήμερον ὁ κ. Μηστριώτης καὶ βάλλει τὸν ἐκκλησιαστικὸν μουσικὸν Σακελλαρίδην νὰ τονίσῃ τὰ χορικά τῶν ἀρχαίων δραμάτων, γιὰ νὰ γίνουσι ὅσα τὰ δημοτικὰ μας τραγοῦδια. Καὶ ξέρετε γιὰτί; διότι εἶχαν τὴν ὑπομονὴν μερικοὶ σχολαστικοὶ καὶ μερικοὶ καλόγεροι τῆς θεολογικῆς σχολῆς νὰ τὰ ψάλλουν ἢ ἄς 'ποῦμε καλλίτερα νὰ τὰ μοιρολογοῦν μὲ τὸ πᾶ, βοῦ, γᾶ, δῆ. Καὶ προτείνει ἀπλοῦστατα ὁ σοφὸς κληρικὸς νὰ πάρῃ μισθὸν ὁ κ. Σακελλαρίδης 100 δραχμὰς τὸν μῆνα ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον καὶ ἂν φαντασθῆτε ἀπὸ ποῦ; Ἀπὸ τὸ κληροδοτήμα τοῦ Λασσανεῖου ποιητικῶν διαγωνισμοῦ. Καὶ ὁ τύπος μας, ποῦ τᾶκουσε, ἐβουβάθη ἢ καλλίτερα δὲν ἔδωσε πεντάρα, εὔρεθη μάλιστα καὶ μὴ ἐφημερίδα νὰ ἐπαινέσῃ τὸν κ. Μηστριώτην.

Αὐτὴ εἶναι, κύριοι, ἡ ἐνθάρρυνσις τῶν δασκάλων μας πρὸς τοὺς νέους μας ποιητάς. Καὶ ἂν ὁ κ. Μηστριώτης δὲν ἐσκέφθη 'σ' αὐτὴ τὴν περίστασι διὰ τίποτε ἄλλο ἔπρεπε τοῦλάχιστον νὰ σεβασθῇ τοῦ μακαρίτη Λασσανεῖου τὸν ἐνθουσιασμὸν πρὸς ἀνάδειξιν τῆς νεωτέρας μας φιλολογίας, ὡς καὶ τὴν ρητὴν του ἐπιθυμίαν, διὰ τὴν ὁποῖαν ἐκληροδοῦσε τὰ χρήματά του. Ἀναφέρω ὅλα αὐτὰ γιὰτί καμμιὰ φορὰ τὰ πράγματα ὀμιλοῦν καλλίτερα ἀπὸ τὰ λόγια καὶ τὰς θεωρίας. Δὲν μ' ἀρέσει νὰ σᾶς λέγω ὅσα τὸν κ. Μηστριώτη: «Ὁ οὐρανὸς σήμερον τῆς Ἀττικῆς εἶναι καθαρώτερος καὶ διαυγέστερος ἀπὸ τὸν ἀρχαῖον καὶ ὑπὸ τοιοῦτον οὐρανὸν δὲν πρέπει νὰ εἶναι κανεὶς σκυθρωπός, ἀλλὰ γελαστός καὶ πρὸ πάντων οἱ ποιηταὶ μας πρέπει νὰ εἶναι φαιδροί, ὅπως οἱ ἀρχαῖοι, οἱ ὁποῖοι ἐγκαθιδρύουν τὸν βίον». Πολὺ μικρὰν ἰδέαν θὰ ἔχῃ ὁ κ. Μηστριώτης διὰ τοὺς ποιητάς ἐν γένει καὶ τοὺς θεωρεῖ, φαίνεται, ὡς ἀερόβατας καὶ τοὺς κρίνει ἀναλόγως τοῦ χρώματος τ' οὐρανοῦ.

Καὶ τώρα μπορεῖ νὰ ἐξηγήσῃ πῶς ὁ Μελισσιώτης, ἕνας κορυφερός, ἔβαλε τὰ γυαλιὰ στὸ θέατρο σὲ τοσοῦς καὶ τοσοῦς δασκάλους 'σὰν τὸ Βλάχο καὶ 'σὰν τὸν Βερναδάκη. Μόνον καὶ μόνον γιὰτί δὲν τοὺς ἄκουσε, ἀλλὰ ἐσπούδασε τὴν σκηνὴν 'σὰν ἠθοποιὸς ποῦ ἦτο πρῶτα κ' ἐστηρίχθη στὸ φυσικὸν του τάλαντο, στῆ γλῶσσαν καὶ τὰς παραδόσεις τοῦ λαοῦ.

Ἐρχομαι τώρα νὰ σοῦ 'πῶ καὶ διὰ τοὺς ποιητάς μας τοὺς σημερινούς. Γι' αὐτοὺς εἶχα μόνον σκοπὸν νὰ 'μιλήσω, ἀλλὰ δὲν μποροῦσα νὰ παραλείψω ὅ,τι σοῦ

ἔγραψα διὰ τοὺς δασκάλους, γιὰτί αὐτὸ, ποῦ θέλω νὰ πῶ, ἔχει μεγάλη σχέσι μὲ ὅσα εἶπα. Δὲν ἔρχομαι ἐγὼ νὰ κρίνω τοὺς ποιητάς μας, κάθε ἄλλο, οὔτε νὰ τοὺς διαίρεσω εἰς τάξεις καὶ βαθμούς, ὅπως κάμουν μερικοὶ ἐξυμνοὶ καὶ στὴν ὥρᾳ ἐπάνω θυμάμαι τὸν κ. Ξενοπούλου ποῦ μὴ φορὰ τὸ παράκανε καὶ σὲ κάποιον γράμμα, ποῦ ἐδημοσίευσεν στὸ «Ἄστυ», στὸν ἕναν ἤθελε νὰ δώσῃ γαλόνια καὶ νὰ τὸν κάμῃ Σμολένσκη καὶ ἐνὸς ἄλλου πάλι νὰ τοῦ ξυλώσῃ τὰ γαλόνια τοῦ δεκανέως ποῦ εἶχε. Ὅχι! Μόνον μὴ μικρὴ παρατήρησι ἔχω νὰ κάμω, ἡ ὁποῖα ὅσω καὶ ἂν εἶναι μικρὴ, ἔχει, μοῦ φαίνεται, σημασία. Καὶ διὰ νὰ εἶμαι πλέον εἰλικρινὴς καὶ στίχοι ποιητῶν μας, πολὺ καλῶν μάλιστα, μοῦ παραξοφάνηκαν, ὅχι διὰ κανένα ἄλλον λόγον, ἀλλὰ διότι νομίζει κανεὶς, ἂν κρίνῃ μόνον ἀπ' αὐτοὺς, πῶς οἱ ποιηταὶ μας πηγαίνουν νὰ κάμουν τὸ γατῆρι τῶν δασκάλων, πρᾶγμα ποῦ δὲν εἶναι σωστό, δηλ. θέλουν νὰ βγοῦν ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τους. Νὰ σᾶς φέρω μάλιστα ἕνα, δύο, παραδείγματα. Λέγει ὁ ποιητής:

Κ' ἐγὼ πολίτης κόσμου παναρχαίου

Γιὰτί αὐτὸ τὸ φέμμε; Γιὰτί αὐτὴ ἡ δασκαλικὴ φιλοδοξία, ἐνῶ σὲ ἄλλα του ποιήματα καὶ χιλιάδας στίχους εἶναι ἀληθινὸς ποιητής. Νὰ τὸν κρίνωμεν ἀπὸ τὸν πρῶτον αὐτὸν στίχον θὰ τὸν ἀδικήσωμεν, διότι ὁ ποιητὴς στοὺς ἄλλους του στίχους δειχίνεται ἀγνός, σεμνός, ὅσα παρθένα, τέλος χριστιανός, φιλόσοφος, πολιτισμένος, οὔτε βωμολόχος, οὔτε ἀνήθικος, ὅπως ἦτο ὁ ἀρχαῖος πολίτης παραβαλλόμενος μὲ τὸν σημερινόν. Καὶ ὅταν ὁ ποιητὴς ἔχει μὴ τέτοια φιλοδοξία δὲν ἐμποδίζεται νὰ 'πῇ στὸν κόσμο:

Στῆ λύπη μας κανένας δὲν δακρύζει!

Κ' ἕνας ἄλλος πάλι νὰ ληρὴ στὴν μοναξίαν:

Κάμε κάτου ἀπ' τὸν Ἰσκιο σου
Καὶ μέσ' στὴν ἀγκαλιὰ σου
Νὰ βλέπω μὲ τὰ μάτια σου,
Νὰ γροικῶ μὲ τ' αὐτιά σου,
Νὰ μιλῶ μὲ τὰ λόγια σου...

Σᾶς λέγουν πάλι καὶ κύριοι, ὅτι αὐτὸς ὁ ποιητὴς εἶναι τέτοιος ἢ τέτοιος, διότι προηγείται τῆς ἐποχῆς του καὶ μᾶς τὸν παρασταίνουν, ὡς νέον προσφῆτην. Γι' αὐτὸ εἴμπορε κανεὶς νὰ εἴπῃ σήμερον, πῶς εἶνε ἀπλουστάτη δυσειδαιμονία.

Φίλε μου, μὲ ὅλα αὐτὰ ποῦ εἶπα γιὰ τοὺς δασκάλους καὶ γιὰ τοὺς ποιητάς μας, θέλω νὰ καταλάβῃ ὁ καθένας πῶς κάθε ἐποχὴ πρέπει νάχῃ τοὺς ἀνθρώπους της σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμά της, τὴν ἠθικήν της, τὴν ἀνάπτυξίν της, τὸν πολιτισμὸν της κτλ.

Ὁ Γκαίτε εἰς τὸν Φάουστ κάπου λέγει διὰ τὸ ἔργον τῶν ἀρχαίων.

«ὦ, ναί, μέχρις ἀστέρων ἄνω ἀνυψώσαμεν
οἱ παρεληλυθότες χρόνοι, φίλε μου,
εἶν' εἰς ἡμᾶς βιβλίον ἐπτασφράγιστον...»

Καὶ σεις πρέπει νὰ παραδεχθῆτε τὸν νόμον τῆς ἐξελίξεως καὶ τῆς προόδου.

Ὅχι, σήμερα οἱ ποιηταὶ μας εἶναι κλαψάρηδες κ' ἐλάτε νὰ γίνωμε ὅσα τὸν ἀρχαίους ξεφαντωτῆδες.

Ἐννοῶ καλλίστα τὸν θαυμασμὸν τοῦ καθενὸς καλλιτέχνου γιὰ κάθε μεγάλο καὶ ἀθάνατον ἔργον τῆς τέχνης,

ἀλλὰ ὄχι καὶ νὰ φθάνῃ εἰς τὸ σημεῖον, ποῦ νὰ θέλῃ ν' ἀπαρνηθῇ αὐτὸς τὴν ἐποχὴν του, χωρὶς βέβαια νὰ μπορῇ νὰ τὸ κάμῃ καὶ νὰ θέλῃ, νὰ πολιτογραφηθῇ, διότι τὸ ἐφαντάσθη εἰς ζήτην καὶ ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν. Διότι αὐτὴ μόνον ἡ ἰδέα ἂν καλλιεργηθῇ στὸ κεφάλι τοῦ τεχνίτου ἢ ποιητῆς εἶναι ἡ ζωγράφος ἢ γλύπτης ποτὲ δὲν θὰ ἔχῃ καλὰ ἀποτελέσματα, καθὼς κ' ἐκεῖνος πάλι ποῦ θέλῃ νὰ προηγηθῇ τάχα τῆς ἐποχῆς του, πρέπει καλὰ νὰ σκεφθῇ τί μπορεῖ νὰ τοῦ στοιχίσῃ, αὐτὸ τὸ πῆδημα καὶ μεγαλοφυΐα ἂν εἶναι ἀκόμη.

Ἄν εὐρεθῇ τὴν ἀρὰ καὶ κανεῖς ποῦ θὰ κατηγορήσῃ τὴν ἐποχὴν μας, πῶς εἶναι τέτοια καὶ τέτοια, ἄς μάθῃ ἐκεῖνος ποῦ θέλῃ νὰ ἐργασθῇ καὶ ἔχει μέσα του τὸ δαιμόνιο τῶν ἀρχαίων δὲν ὑπάρχει κανένας φόβος. Καὶ σφά, τὸ ἠθικὸ τὸ μεγάλο, κάποιος εἶπε, ποτὲ δὲν χάνεται καὶ ἄς μὴ λησμονῇ, πῶς οἱ δύο τελευταῖοι μας αἰῶνες, οἱ ὅποιοι θεωροῦνται ἐποχὴ τοῦ ὕλισμου, ἔβγαλαν μεγάλους ποιητὰς καὶ φιλοσόφους, ὅπως τὸν Κάντιον, τὸν Κούρτιον, τὸν Ρενάν, τὸν Οὐγκώ, τὸν Βύρων, τὸν Σχίλλερ καὶ τὸν Γκαίτε.

Ὁ φίλος σου
X. Βαυρέντης

ΑΝΤΙ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΥ

Καὶ ἐφέτος, ὅπως φαίνεται, θὰ διασκεδάσωμεν κατὰ τὰς ἐορτὰς τῶν ἀποκρέω. Τὰ πάγκα ἐστήθησαν εἰς τὸ μέσον τῆς πλατείας τοῦ Συντάγματος, τὸ δὲ κοιμῆματον ἀτρήτους καταβάλλει κόπους πρὸς συλλογὴν ἐράνων, μέχρι ὥρας τὸ συλλεχθὲν ποσὸν ἀναβιβάζεται εἰς 15,000 δραχμὰς. Περίεργος ὁμως σύμπτωσης ὅτι καθ' ἣν ἐποχὴν ἀνοίγει τὸ τριῶδον ἄρχονται σχεδὸν καὶ αἱ ἐργασίαι τῆς Βουλῆς μετ' ὃν νέον αὐτῆς πρόεδρον κ. Μπουφίδην. Ὁ κ. Κουμουνοῦρος ἔκαμε κατὰ τὰς πρώτας αὐτῆς συνεδριάσεως φοβερὰς ἀποκαλύψεις, κατὰ τὴν ἀγόρευσίν του μάλιστα ὁ κ. Μπουφίδης ἠναγκάσθη νὰ κενώσῃ τὰ θεώρητα τῆς Βουλῆς τὰ ὅποια ἐχειροκρότου.

Μίαν ἀκόμη σύμπτωσιν εἶχομεν νὰ παρατηρήσωμεν κατὰ τὸ νέον τοῦτο ἔτος τὸ ἀνοίγμα τῆς Ἀκαδημίας, ὡς ἐδημοσίευσαν ἐφημερίδες τινές. ἀναφέρουσαι καὶ τινὰ σχετικὰ ὡς πρὸς τὸ προσωπικὸν αὐτῆς. Ἀλλὰ εὐτυχῶς ὁ κ. ὑπουργὸς τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως διέψευσε τοῦτο κατηγορηματικῶς καὶ τὸ ἀπέδωκεν εἰς καθορῶν σκοποὺς μερικῶν, μελλόντων νὰ συναγωνισθῶσι διὰ τὸ πρῶτον βραβεῖον τοῦ κομητάτου τῶν ἀποκρέω.

Καὶ μολοντί ἐτοιμαζόμεθα νὰ διασκεδάσωμεν μετ' ὃν Καρναβάλιον, αἱ καθ' ἑκάστην εἰδήσεις ἐκ Μακεδονίας, αἱ δολοφονίαι τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν διενεργούμεναι ὑπὸ τῶν Βουλγάρων μᾶς ἀνησυχουσι, ὅπως μὲς συγκινοῦσιν αἱ μέχρι τοῦδε νίκαι τῶν Μποέρς εἰς τὸ Τράνσβαλ. Καλὴ τί θηρίον ποῦ εἶνε ὁ ἄνθρωπος! Ἐνῶ ἡμεῖς ἐδῶ χορεύομεν, ἄλλοι ἀλληλοσφάζονται. Ἀλλὰ τί λέγω μήπως ὁ πόλεμος τῶν Μποέρς δὲν εἶνε καὶ αὐτὸς ἐν εἰδῆς χροῦ, ἀφοῦ οἱ πλείστοι αὐτῶν πολεμοῦσι μετ' ὃν φράκκ;

Λίαν προδεχῶς
ΠΙΚΡΟΔΑΦΝΕΣ
Συλλογὴ Ποιημάτων
ΙΩΑΝΝΟΥ Π. ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ

Ὁ κ. Β. συναντᾷ καθ' ὁδὸν τὸν κτηνίατρον Α. ὃν χαιρετᾷ:
— Καλὴ μέρα, γιατρέ μου.
— Πῶς πάει ἡ υγεία.
— Ὅχι τόσο καλὰ.
— Τότε περᾶτε ἀπὸ τὸ σπῆτι.
— Εὐχαρίστως.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗΝ

Σούπα Σαιν-Ζερμαίν

Καθαρίζεται ἀπὸ τὸν λοβὸν τῶν φρέσκα πιζέλια καὶ τὰ βράζετε εἰς ἀλατισμένον νερόν. Κατόπιν τὰ περνάτε ἀπὸ τὴν κρησάραν μαζί μετ' ὀλίγον σπανάκι, τὸ ὅποιον ἔχετε προηγουμένως λυώσει μετ' βούτυρον, ἀναλύετε εἰς ἀρκετὸν νερόν, ὥστε νὰ παρασκευασθῇ σούπα καὶ, ὅταν ἀρχίσῃ νὰ βράζῃ, προσθέτετε ὀλίγον βούτυρον. Περνᾶτε τὴν σούπαν ἀπὸ τὴν κρησάραν καὶ σερβίρετε μετ' ψωμάκια τηγανισμένα εἰς βούτυρον.

Κοτολέττα μωχαρίδια

Πέρνετε τὰς κοτολέττας, τὰς κοπανίζετε καὶ τὰς πλατύνετε, προσθέτουσαι τὸ ἀνάλογον ἄλας καὶ πιπέρι. Κατόπιν τὰς τοποθετεῖτε εἰς μίαν κατσαρόλαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἔχετε λυωμένο βούτυρο, τὰς γιαννίζετε ἐπὶ 5 λεπτὰ τῆς ὥρας, προσθέτετε διάφορα χάρτα ψιλοκομμένα καὶ τὰς ἀφίνετε νὰ βράζουσι. Ὅταν εἶνε ἔτοιμοι τὰς σερβίρεται γαρνιρούσαι μετ' λεμονάκια κομμένα εἰς δύο.

Σολωμὸς ὄωτ

Τὸν καθαρίζετε, τὸν κόπτετε εἰς τεμμάκια, κοκκινίζετε μετ' λάδι καὶ ἄλας εἰς ζωηρὰν φωτιὰν καὶ σερβίρετε μετ' σάλτσαν βραστοῦ ψαριοῦ.

ΓΝΩΜΑΙ ΘΕΟΓΝΙΔΟΣ

Εἰς τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων μία μόνη ἀρετὴ φαίνεται γνωστὴ, ἡ τοῦ πλουτεῖν· ἐκ δὲ τῶν ἄλλων ἀρετῶν δὲν προκύπτει καμμία ὠφέλεια, οὔτε ἂν ἔχῃς τὴν σωφροσύνην αὐτοῦ τοῦ Ραδαμάνθους καθὼς καὶ ἂν γνωρίζῃς περισσότερα ἀπὸ τὸν Αἰολίδην Σίσυφον, ὅστις κατῴρωσθε διὰ τεχνασμάτων καὶ κολακευτικῶν λόγων νὰ πείσῃ τὴν βασιλίσσαν τοῦ Ἄδου Περσεφόνην νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὴν γῆν, ἐκεῖνη ἡ ὁποία ἐπιρρεάζουσα τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων ἐπιχύνει λήθην τῶν κοσμίων πραγμάτων εἰς τοὺς θνητούς, διότι ἄλλες τις τοῦλάχιστον δὲν ἐσκέφθη νὰ κατορθώσῃ τοῦτο, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ τὸν ἐκάλυψε τὸ μαῦρον νέφος τοῦ θανάτου καὶ ἤλθεν εἰς τὸν σκοτεινὸν τόπον τῶν ἀποθνησκόντων, περάσας ἀπὸ τὰς κυανὰς αὐτὰς πύλας, αἱ ὁποῖαι κλείουσι ἐντὸς τὰς ψυχὰς, καίτοι δὲν ἐπιθυμοῦσι νὰ μένωσι ἐκεῖ, κατῴρωσθε νὰ περάσῃ ἐκεῖθεν πάλιν ὁ ἥρωες Σίσυφος καὶ νὰ ἴδῃ διὰ τῆς πανουργίας του τὸ φῶς τοῦ ἡλίου· οὔτε ἂν παριστάνῃς τὰ ψεῦδη ὡς ἀληθείας, ἔχων τὴν ἀγαθὴν γλῶσσαν τοῦ ἰσοθέου Νέστωρος, καθὼς καὶ ἂν γείνης κατὰ τοὺς πόδας ταχύτερος τῶν Ἀρπυιῶν καὶ τῶν παιδῶν τοῦ Βορέως τῶν ὁποίων εἶνε ταχεῖς οἱ πόδες, ἀλλὰ πρέπει πάντες νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ὁ πλοῦτος ἔχει τὴν μεγίστην δύναμιν ἀπὸ ὅλας τὰς ἀρετὰς.

Ὅμοιως πλουτοῦσιν, καὶ ὁ ἔχων πολὺν ἄργυρον καὶ χρυσὸν καὶ εὐφόρους γαῖας καὶ ἵππους καὶ ἡμίονους, καὶ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔχει τὰ ἀναγκαζοῦντα ὥστε νὰ μὴν ὑποφέρει ἡ κοιλία του, αἱ πλευραὶ του, καὶ οἱ ἀβροῖ του πόδες· ὁ μόνος πλοῦτος εἰς τοὺς ἀνθρώπους εἶνε ἡ ὠριμὸς ἡλικία τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἡ ἀπόλαυσις τῆς νεότητος· οὐδεὶς δὲ κατέβη εἰς τὸν ᾗδην μετ' ὅσα πολλὰ χρήματά του, οὔτε ἐξηγόρασε κανεῖς τὴν ζωὴν του διὰ χρημάτων, οὔτε ἀπέφυγε τὰς βαρεῖας νόσους καθὼς καὶ τὸ ἀφόρητον γῆρας.